

**Seksueel misbruik van minderjarigen
in een pastorale relatie
in de katholieke Kerk in België**

**Naar een coherent beleid
DEEL 2**

**Seksueel misbruik van minderjarigen
in een pastorale relatie
in de katholieke Kerk in België**

Naar een coherent beleid

DEEL 2

De bisschoppen en hogere oversten van België

28 november 2023

INHOUD

Inleiding	5
HOOFDSTUK 1	
Gedragcode voor wie werkt in de Kerk (2019)	7
HOOFDSTUK 2	
Protocol voor de werking van het gemeenschappelijke opvangpunt (2021)	18
HOOFDSTUK 3	
Rapporten opvangpunten seksueel misbruik	45
3.1 Inleiding: globaal overzicht	47
3.2 Seksueel misbruik van minderjarigen in de katholieke Kerk van België (2018-2019)	53
3.3 Seksueel misbruik van minderjarigen in de katholieke Kerk van België (01/01/2020 - 30/06/2021)	57
3.4 Seksueel misbruik van minderjarigen in de katholieke Kerk van België (01/07/2021 - 30/06/2022)	63
3.5 Seksueel misbruik van minderjarigen in de katholieke Kerk van België (01/07/2022 - 30/06/2023)	69
HOOFDSTUK 4	
Wat doet de Kerk in België voor slachtoffers seksueel misbruik (1997-2023)?	75

INLEIDING

Deze bundel geeft een overzicht van de initiatieven en publicaties van de katholieke Kerk in de strijd tegen het seksueel misbruik sinds 2019.

Het **eerste hoofdstuk** is een integrale weergave van de **gedragscode** voor wie werkt in de kerk, zoals die in 2019 werd afgekondigd door de bisschoppen en hogere oversten van religieuze orden en congregaties van België. Van allen die werken in de Kerk wordt verwacht dat ze de beschreven regels hanteren in hun omgang met kinderen en jongeren.

Het **tweede hoofdstuk** bevat het protocol voor de werking van het **gemeenschappelijke opvangpunt** dat in **2021** van start ging. Dit gemeenschappelijke opvangpunt vervangt de afzonderlijke opvangpunten van de bisdommen en van de religieuze orden en congregaties die sinds 1 januari 2012 in werking waren. Het opvangpunt, onder leiding van een coördinator, bestaat uit leden met diverse professionele ervaringen in de geestelijke gezondheidszorg, de burgerrechtelijke en kerkrechtelijke regelgeving en de maatschappelijke dienstverlening. Elk bisdom en de Unie van Religieuzen van Vlaanderen (URV) hebben een vertegenwoordiger in het opvangpunt.

De bijlagen bij dit hoofdstuk bevatten onder meer het standaardmodel voor een **dadingsovereenkomst** en de **criteria voor financiële tegemoetkoming** zoals bepaald in het arbitragereglement.

Het **derde hoofdstuk** geeft een overzicht van de **meldingen aan de kerkelijke opvangpunten** in de periode **2012-2023**. In die periode waren er bij het opvangpunt van de Kerk in België (bisdommen en religieuze orden en congregaties) 686 meldingen van misbruik. In eerdere communicatie werd gesproken van 764 meldingen, maar na controle van de rapporten bleek er in het jaarverslag van de opvangpunten 2021-2022 een dubbele telling geslopen. De belangrijkste details en cijfergegevens van die 686 meldingen zijn samengevat op pag. 45-51. Het overzicht is geüpdatet tot en met 30 juni 2023.

Hoofdstuk 4 laat zich lezen als een samenvatting van deze en voorgaande bundel en geeft een **chronologisch overzicht** van wat de katholieke Kerk in België deed voor de slachtoffers van het seksueel misbruik tussen 1997 en 2023.

GEDRAGSCODE

voor wie werkt in de Kerk

HOOFDSTUK 1

GEDRAGSCODE
voor wie werkt in de kerk

HOOFDSTUK 1

1

GEDRAGSCODE VOOR WIE WERKT IN DE KERK

In de beleidstekst *'Van taboe naar preventie'* komen diverse maatregelen ter preventie van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag in een pastorale relatie met kinderen en jongeren ter sprake. We lezen er onder meer: *'Het is de bedoeling om in alle geledingen van de Kerk de zorg aan te scherpen voor een respectvolle omgang met personen die in een afhankelijke positie staan of bescherming behoeven, in het bijzonder kinderen en jongeren'* (Van taboe naar preventie, nr.3).

De voorliggende gedragscode geldt voor allen die in de Kerk, zowel ambtshalve als vrijwillig, werken met kwetsbare volwassenen, jongeren en kinderen: priesters, religieuzen, diakens en pastoraal werkenden; pastoraal verantwoordelijken in groepen of bewegingen; verantwoordelijken voor misdienaars, jeugd- of jongerenkoren, catechese, plus-werkingen, jongerentochten of -bedevaarten en andere activiteiten met kinderen of jongeren. Van al wie werkt met kinderen en jongeren in de Kerk willen de bisschoppen en de hogere oversten dat zij de voorliggende gedragscode kennen en eerbiedigen.

Inleiding

1. Waarom deze gedragscode ?

Wanneer het erop aankomt kinderen en jongeren een veilige leefomgeving te bieden, moet de Kerk in de eerste lijn staan. Dat is zij verplicht aan Jezus Christus en het Evangelie, aan haar morele principes, aan haar pastorale en pedagogische opdracht, aan de samenleving en vooral aan de ouders die hun kinderen aan de werking van de Kerk toevertrouwen. Fouten en nalatigheden op dat punt hebben in de voorbije jaren veel leed bezorgd en een sombere schaduw over de Kerk getrokken. Wereldwijd staat de Kerk – samen met andere maatschappelijke spelers – voor grondig herstelwerk. Geen enkele medewerker van de Kerk kan deze opdracht naast zich neerleggen. Daarvoor zijn duidelijke afspraken en een transparant beleid nodig.

Als we naar het verleden kijken, kunnen we niet genoeg om vergeving vragen en proberen de schade te herstellen. Als we naar de toekomst kijken, mogen we geen moeite sparen om te werken aan een cultuur waarin dergelijke situaties niet meer kunnen voorkomen. Laat staan dat we deze situaties zouden toedekken en ze daardoor bestendigen. De pijn van slachtoffers en hun familie is ook onze pijn. Daarom moeten we dringend ons engagement herbevestigen om de bescherming van minderjarigen en kwetsbare volwassenen te verzekeren.

Paus Franciscus, Aan het volk van God, 20 augustus 2018.

Wie werkt in de Kerk kan op verschillende manieren met seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag te maken krijgen. Via derden kan je kennis krijgen van probleemsituaties in gezinnen, groepen of instellingen. Je kan geconfronteerd worden met vormen van seksueel misbruik, geweldpleging of chantage onder kinderen of jongeren. Slachtoffers kunnen hun verhaal aan je toevertrouwen. Je kan weet krijgen of ernstige vermoedens hebben van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag vanwege een collega. Ook is het mogelijk dat je zelf geconfronteerd wordt met gevoelens die tot ongepast gedrag kunnen leiden en waarbij professionele hulp is aangewezen. In elk van deze situaties moet de grootste zorg uitgaan naar de bescherming van het kind of de jongere en naar de preventie van grensoverschrijdend gedrag, van wie het ook mag uitgaan.

Seksueel misbruik heeft te maken met een verstoord evenwicht tussen nabijheid en afstand in de omgang met kinderen en jongeren. Het is niet gemakkelijk om hierin het juiste evenwicht te vinden. Het zou spijtig zijn om de pedagogische relatie te beperken tot een afstandelijk contact, uit overdreven angst voor nabijheid tussen volwassenen en kinderen of jongeren. Ook in de relatie tussen zorgverstrekkers en patiënten zijn betrokkenheid en nabijheid een essentiële voorwaarde voor genezing of herstel. Echter, er bestaat een verschil tussen gezonde emotionele betrokkenheid enerzijds en grensoverschrijdend gedrag anderzijds. Niet betrokkenheid, maar grensoverschrijding is het probleem. Men kan

denken dat de overgang tussen beide flinterdun is, maar dat is niet zo. Seksueel misbruik is een geraffineerde of gewelddadige uitbuiting van de nabijheid die een pastorale of pedagogische relatie met zich meebrengt.

Er bestaat altijd het gevaar voor machtsmisbruik. Wie verantwoordelijkheid draagt, moet zich afvragen welke invloed of macht met die rol verbonden zijn, en of je die aanwendt in het voordeel van wie je zijn toevertrouwd. Er zijn vuistregels. Zou je hetzelfde zeggen of doen als familieleden of vrienden van het betrokken kind of jongere erbij waren? Behandel je een kind of jongere met een speciale voorkeur tegenover anderen? Zou je je goed voelen als anderen op de hoogte waren van alle aspecten van je omgang met kinderen of jongeren? Misbruik vermijden vraagt om een cultuur van waakzaamheid, waarin onaanvaardbare machtsuitoefening en seksueel grensoverschrijdend gedrag boven de waterspiegel worden getild en zo transparant mogelijk worden aangepakt.

Misbruik voorkomen is een opdracht voor alle lokale Kerken en gemeenschappen. Geen bisdom of religieuze congregatie kan zich nog aan deze opdracht onttrekken. In zijn toespraken en geschriften plaatst paus Franciscus alle leiders en medewerkers in de Kerk voor hun dringende verantwoordelijkheid. Deze gedragscode is een concrete vertaling van zijn wereldwijde oproep.

Ik ben me bewust van de moeite en het werk dat in verschillende delen van de wereld wordt geleverd om de integriteit van kinderen en kwetsbare volwassenen te beveiligen en te beschermen, om een nultolerantie door te voeren, om wie overtredingen begaan of misdaden toedekken voor hun verantwoordelijkheid te plaatsen. We hebben te lang gewacht om de vereiste acties en sancties toe te passen.

Paus Franciscus, Aan het volk van God, 20 augustus 2018.

Bisschoppen moeten eensgezind optreden en regels toepassen die het statuut hebben van normen, niet enkel van oriëntaties. Normen, niet enkel oriëntaties. Geen enkel misbruik mag ooit worden toegedekt (zoals in het verleden gebruikelijk) of onderschat. Misbruik toedekken werkt de verbreiding van het kwaad in de hand en maakt het schandaal nog erger. We moeten een nieuwe en daadkrachtige methodiek van preventie ontwikkelen in alle kerkelijke instellingen en middens.

Toespraak paus Franciscus na bisschoppenvergadering over de bescherming van jongeren in de Kerk, februari 2019.

Gedragscode ter preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag

2. Misbruik en grensoverschrijdend gedrag melden

Wie op de hoogte wordt gebracht of een ernstig vermoeden heeft van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag, vooral in geval van actueel en dreigend gevaar voor kinderen of jongeren, moet alle mogelijkheden benutten die de beroepsethiek en de wetgever aanreiken om dit te melden, het te beëindigen of te voorkomen. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid opnemen. Op de hoogte zijn van seksueel misbruik en doelbewust verhinderen dat het slachtoffer de feiten naar buiten kan brengen of zelf nalaten de nodige stappen te zetten, is ontoelaatbaar.

Ik wil hier onderstrepen dat de Kerk niets zal nalaten om wie dan ook die zulke misdaden heeft begaan voor het gerecht te brengen. De Kerk wil geen enkele zaak toedekken of onderschatten (Toespraak tot de Romeinse Curie, 21 december 2018). Het is haar overtuiging dat de zonden en misdaden van gewijde personen nog donkerder kleuren van ontrouw en van schaamte, dat ze het gelaat van de Kerk vervormen en haar geloofwaardigheid ondermijnen. Inderdaad, ook de Kerk is slachtoffer, samen met alle oprechte gelovigen, van deze ontrouw en van deze echte misdaden van verdoezeling.

Toespraak paus Franciscus na bisschoppenvergadering over de bescherming van jongeren in de Kerk, februari 2019.

Op 18 december 2018 hebben de bisschoppen van België een document gepubliceerd over beroepsgeheim en biechtgeheim. Dat document heeft een dubbele opzet. Enerzijds onderstreept het de noodzakelijkheid van beroepsgeheim en biechtgeheim¹ voor de uitoefening van het pastorale dienstwerk. Pastorale medewerkers hebben er alle belang bij om nauwgezet met hun beroepsgeheim of biechtgeheim om te gaan. Anderzijds onderstreept het document de mogelijkheid en de noodzakelijkheid om, zonder aan het beroepsgeheim of het biechtgeheim tekort te doen, de nodige stappen te zetten ter beëindigen of ter voorkoming van seksueel misbruik. Stappen die men zowel volgens het kerkelijk als het burgerlijk recht kan zetten - bijvoorbeeld binnen het kader van het spreekrecht of van het gedeelde beroepsgeheim - mag men niet overslaan. Wanneer enkel spreken kan redden, is zwijgen een zwaktebod.

Alle bisdommen beschikken over een opvangpunt waar iedereen terecht kan met een melding van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedragen in een pastorale relatie. Daarnaast bestaan er twee opvangpunten voor de religieuze congregaties, alsook een centraal infopunt van de katholieke Kerk in België. De coördinaten van deze opvangpunten staan achteraan deze gedragscode.

Het kwaad dat slachtoffers hebben ondergaan laat hen achter met onuitwisbare kwetsuren, die zich ook uiten in gevoelens van wrok en destructieve neigingen. Het is de plicht van de Kerk om hun alle noodzakelijke hulp te bieden, met de inschakeling van deskundigen in deze materie. Beluisteren, ik bedoel wel degelijk 'tijd verliezen' met te luisteren. Beluisteren is genezend voor de gekwetste persoon.

Het geneest ook ons van egoïsme, van afstandelijkheid, van 'het is mijn zaak niet', van de houding van de priester en de leviet uit de parabel van de Barmhartige Samaritaan.

*Toespraak paus Franciscus na bisschoppenvergadering
over de bescherming van jongeren in de Kerk, februari 2019.*

Omdat seksueel misbruik een misdaad is 'moet het gerecht zo snel mogelijk zijn werk kunnen doen. Daarom dringen wij erop aan dat seksueel misbruik meteen zou gemeld worden bij de politie of het gerecht . Of de vermoedelijke dader een priester, een diaken, een religieus, een leek, een vrijwilliger, een familielid van het slachtoffer, of een onbekende is, de melding aan politie of gerecht moet verder onheil helpen voorkomen' . (Van taboe naar preventie, nr.8)

3. Leef- en werkregels

Van allen die werken in de Kerk verwachten we dat ze onderstaande regels hanteren in hun omgang met kinderen en jongeren. Al deze regels kunnen misbruik voorkomen.

- Bejegen hen met eerbied, beluister hen en betrek hen bij beslissingen die hen aanbelangen.
- Wees een voorbeeld en biedt houvast zonder bezitterig of belerend te doen.
- Werk aan transparante en correcte omgangsvormen.
- Zorg voor een cultuur van openheid waarin ze hun vragen en zorgen kunnen verwoorden.
- Maak hen bewust van wat wel en niet aanvaardbaar is, zowel in hun omgang met andere kinderen of jongeren, als in hun omgang met volwassenen.
- Vermijd netelige situaties die tot verdachtmaking of beschuldiging kunnen leiden (bijvoorbeeld logeren in dezelfde ruimte).
- Weet dat onschuldige gedragingen (zoals een kind of jongere omarmen) anders kunnen worden geïnterpreteerd dan je bedoelt, zowel door de betrokkenen als door derden.
- Vermijd situaties waarin iemand zich met kinderen of jongeren afzondert, of activiteiten opzet waarbij derden niet kunnen meekijken.
- Organiseer pastorale activiteiten met kinderen en jongeren in een daartoe gepaste omgeving en op gepaste tijden. Organiseer met hen geen activiteiten op plaatsen of tijden (bijvoorbeeld in de privésfeer) die verwarring of wantrouwen kunnen wekken.
- Voorkom elk gebruik van geweld, seksuele zinspelingen, provocerende gebaren of beeldmateriaal dat kinderen of jongeren in hun menselijke waardigheid kan kwetsen.
- Bevoordeel bepaalde kinderen of jongeren niet met geschenken, geld, aandacht of genegenheid.

Er bestaat een bepaalde opvatting van gezag in de Kerk die veel voorkomt in gemeenschappen waar seksueel misbruik of machts- en gewetensmisbruik plaatsvonden. Denk aan het klerikalisme (...). Of klerikalisme nu door priesters of door leken tot stand komt, het leidt tot een scheidingslijn in het lichaam van de Kerk, een scheidingslijn die veel kwaad meebrengt en in stand houdt, kwaad dat we vandaag veroordelen. Nee zeggen tegen misbruik, is ook nadrukkelijk nee zeggen tegen alle vormen van klerikalisme.

Paus Franciscus, Aan het volk van God, 20 augustus 2018

4. Waakzaamheid geboden

Grenzen worden soms geruisloos overschreden. Misbruik kan een hele tijd onder de radar blijven. Daarom is waakzaamheid geboden overal waar pastorale medewerkers met kinderen of jongeren te maken hebben. Stel je op geregelde momenten de volgende vragen. Zo kan je een probleemsituatie tijdig aan het licht brengen.

- Zie ik situaties van te weinig afstand in de omgang met jongeren?
- Zie ik situaties die neigen naar fysiek grensoverschrijdend gedrag?
- Zie ik situaties die neigen naar psychisch grensoverschrijdend gedrag?
- Zie ik situaties die neigen naar seksueel grensoverschrijdend gedrag?
- Heb ik een gegrond vermoeden van grensoverschrijdend gedrag?
- Heb ik zelf een neiging gevoeld tot dit soort gedrag?

In een normale werksituatie waken leidinggevenden en collega's samen over de professionaliteit van hun team. Zij zijn op elkaars geloofwaardigheid aangewezen. De preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag mag niet buiten hun blikveld blijven. Ook wanneer niets te melden is, kan een geregeld gesprek bijdragen tot een groeiend bewustwordingsproces rond mogelijk seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag in hun leef- en werksituatie. Bij signalen van onduidelijk of mogelijk grensoverschrijdend gedrag van een collega, kunnen zij hem of haar persoonlijk daarop aanspreken. Tegelijk zullen zij in de publieke sfeer zakelijk en respectvol over elkaar oordelen.

Er bestaat voor de Kerk geen bekering zonder de actieve deelname van alle leden van Gods Volk. Sterker nog, telkens wanneer we het Volk van God probeerden te omzeilen, dood te zwijgen, te negeren of te verengen tot kleine elites, hebben we gemeenschappen, projecten, theologische benaderingen, spiritualiteiten of structuren voortgebracht zonder wortels, zonder geheugen, zonder gezichten, zonder lichamen en uiteindelijk zonder leven.

Paus Franciscus, Aan het volk van God, 20 augustus 2018.

De allereerste doelstelling van elke maatregel bestaat erin om kinderen te beschermen en om te voorkomen dat ze het slachtoffer worden van welk geestelijk of lichamelijk misbruik dan ook. Er is een mentaliteitsverandering nodig om elke defensieve of reactionaire ingesteldheid ter bescherming van het instituut te beëindigen, om eerlijk en beslist op te komen voor het welzijn van de gemeenschap, om voorrang te geven aan de slachtoffers van welk soort misbruik dan ook.

Toespraak paus Franciscus na bisschoppenvergadering over de bescherming van jongeren in de Kerk, februari 2019.

5. Vorming en navorming

Alle bisdommen en religieuze congregaties hebben zich ertoe verbonden om zorgvuldig toe te zien op de vereiste kwaliteiten voor allen die een kerkelijk ambt of dienstwerk op zich nemen. Ze zullen hun medewerkers de nodige vorming en navorming aanbieden ter preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag. Op geregelde tijden zullen zij hun medewerkers uitnodigen om aan deze vormingsactiviteiten deel te nemen. De *Interdiocesane commissie voor de bescherming van kinderen en jongeren* houdt toezicht op de organisatie en de inhoud van deze vormingsactiviteiten.

*De selectie en de vorming van kandidaten voor het priesterschap mogen niet alleen gebaseerd zijn op negatieve criteria, die er voornamelijk op gericht zijn om problematische persoonlijkheden uit te sluiten, maar moeten ook steunen op positieve criteria. Geschikte kandidaten moeten een evenwichtig vormingstraject aangeboden krijgen, dat heiligheid nastreeft en ook de deugd van kuisheid insluit. In zijn encycliek *Sacerdotalis Coelibatus* schreef de Heilige Paulus VI: 'Een leven dat innerlijk en uiterlijk zo volledig gericht moet zijn op het goddelijke en zoveel tact vraagt als dat van de ongehuwde priesters, is niet voor kandidaten die geen voldoende fysiek, psychisch of moreel evenwicht bezitten; men mag niet verwachten dat de genade hier de natuur zal aanvullen' (nr. 64).*

Toespraak paus Franciscus na bisschoppenvergadering over de bescherming van jongeren in de Kerk, februari 2019.

Voor wie werkt in de Kerk zijn deze vormingsactiviteiten uiterst belangrijk. Ze hebben betrekking op een menselijke problematiek en een pastorale zorg die de bisschoppen en hogere oversten niet aan de willekeurige interesse van de betrokken medewerkers mogen overlaten. Daarom kunnen zij de deelname aan deze vormingsactiviteiten verplichtend maken.

Tegelijk heeft wie werkt in de Kerk alle redenen om zorg te dragen voor zichzelf. Ongepast of afwijkend gedrag kan te maken hebben met een gebrekkige zorg voor zichzelf, met een on-evenwicht tussen het persoonlijk en professioneel leven, met depressie of demotivatie, met een tekort aan spirituele en psychologische ondersteuning, met een gebrek aan communicatie, of met ongezonde leef- en werksituaties. Kerkelijke verantwoordelijken kunnen hun medewerkers daarop aanspreken en hun de nodige trajecten van revisie, ondersteuning of begeleiding voorstellen.

Elke vorm van navorming of bijscholing kan ertoe bijdragen dat medewerkers in de Kerk sterker staan en gepaster reageren in moeilijke situaties. Een eerste vormingstijd volstaat niet om gedurende een heel beroepsleven gemotiveerd en deskundig in het pastorale werk te staan. Kerkelijke verantwoordelijken zullen hun medewerkers aanmoedigen om geregeld aan gemeenschappelijke initiatieven van navorming of bijscholing deel te nemen. Ze kunnen hun medewerkers daarop aanspreken en evalueren.

Besluit

6. De lat hoger leggen

Een gedragscode is als een meetlat: ze geeft niet enkel de ondergrens aan, ze duidt ook het streefdoel aan en nodigt uit om hogerop te gaan. Dat het beter kan en moet, is duidelijk. De pijnlijke dossiers van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag uit de voorbije jaren hebben dat voldoende aangetoond. Voor de geloofwaardigheid van de Kerk is het belangrijk dat al haar medewerkers de lat op professioneel en persoonlijk vlak hoog genoeg leggen. In een team is iedereen mee verantwoordelijk voor de kwaliteit van alle medewerkers en hun dienstverlening. Deze gedragscode moet daartoe bijdragen.

*De bisschoppen en de hogere oversten van België
mei 2019*

Centraal infopunt van de katholieke Kerk

Nederlandstalig: info.misbruik@kerknet.be, Tel: 02 507 05 93

Francophone: info.abus@catho.be, Tél.: 02 507 05 93

Emailadressen opvangpunten seksueel misbruik in een pastorale relatie

Bisdom Antwerpen:

opvangpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be

Bisdom Brugge:

opvangpuntmisbruik.brugge@kerknet.be

Bisdom Gent:

opvangpuntmisbruik.gent@kerknet.be

Bisdom Hasselt:

opvangpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be

Aartsbisdom Mechelen-Brussel:

opvangpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be

Unie Religieuzen van Vlaanderen (URV):

opvangpuntmisbruik.urv@kerknet.be

Diocèse de Liège:

Pointdecontactabus.liege@catho.be;

Kontaktmissbrauch.luettich@catho.be

Diocèse de Namur:

pointdecontactabus.namur@catho.be

Diocèse de Tournai:

pointdecontactabus.tournai@catho.be

Conférence des religieuses/religieux en Belgique (COREB):

pointdecontactabus.coreb@catho.be

HOOFDSTUK 2

PROTOCOL
voor de werking van het
gemeenschappelijke opvangpunt

HOOFDSTUK 2

2

PROTOCOL voor de werking van het gemeenschappelijke opvangpunt

1 Het melden van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen binnen een pastorale context

1.1 Melden als opdracht

Misbruik of verwaarlozing van een minderjarige of kwetsbare persoon, of een vermoeden daarvan, moet men volgens de wet melden aan de diensten van Justitie. Terecht is de samenleving bekommerd om de veiligheid van minderjarige of kwetsbare personen, alsook om het herstel van alle onrecht dat een slachtoffer werd aangedaan. Het Strafwetboek vermeldt dat wie weet heeft van het feit dat iemand in nood verkeert en geen verantwoordelijkheid opneemt, verdacht kan worden van schuldig verzuim.

De Kerk beseft dat misbruik melden geen eenvoudige opdracht is. Het is een grote stap die meestal veel moed en energie vraagt. Juist daarom wil de Kerk wie aarzelt over een mogelijke melding aanmoedigen en helpen om deze stap te zetten. Wanneer Justitie niet meer kan handelen, bijvoorbeeld om reden van overduidelijke verjaring, kan het opvangpunt van de Kerk het dossier behartigen volgens de regels van dit protocol. Dit protocol is ook van toepassing in geval van vrijspraak van de dader of van seponering door Justitie.

1.2 Wat is het gemeenschappelijke opvangpunt?

Vanaf 2021 werken de Nederlandstalige bisdommen en de Unie van Religieuzen in Vlaanderen (URV) met een gemeenschappelijk opvangpunt voor de melding van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context. Dit gemeenschappelijke opvangpunt vervangt de afzonderlijke opvangpunten van de bisdommen en van de URV die sinds 1 januari 2012 in werking waren.

Het opvangpunt, onder leiding van een coördinator, bestaat uit leden met diverse professionele ervaringen in de geestelijke gezondheidszorg, de burgerrechtelijke en kerkrechtelijke regelgeving en de maatschappelijke dienstverlening. Elk bisdom en de URV hebben een vertegenwoordiger in het opvangpunt.

De leden van het opvangpunt werken samen in multidisciplinair verband. Ze zijn gehouden aan de regels van de deontologische zwijgplicht. Ze verrichten hun werkzaamheden onafhankelijk van de betreffende bisschop of religieuze overste.

Het opvangpunt kan een beroep doen op de voorzitter en de secretaris van de *Stichting Dignity*, een stichting van openbaar nut opgericht om de Kerk (de bisschoppen en de hogere oversten) te vertegenwoordigen in dossiers van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Namens de Kerk kan de *Stichting Dignity* passende herstelmaatregelen voorstellen, uiteraard vanuit het gezichtspunt van de slachtoffers.

Verbonden met het gemeenschappelijke opvangpunt beschikken elk bisdom en de URV over een lokaal aanspreekpunt voor meldingen van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context. Elk aanspreekpunt bestaat uit een contactpersoon met een of meerdere medewerkers. Het aanspreekpunt handelt altijd in nauw overleg met het gemeenschappelijke opvangpunt.

Alle bisschoppen en religieuze oversten verbinden zich ertoe om alle nieuwe meldingen van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context voor verdere behandeling over te dragen aan het gemeenschappelijke opvangpunt. Ook verbinden zij zich ertoe om geen dadingen te sluiten met slachtoffers zonder de instemming van het gemeenschappelijke opvangpunt of van de *Stichting Dignity*.

1.3 Wie kan er terecht en hoe?

Iedere persoon, ongeacht zijn of haar leeftijd, die recent of in het verleden het slachtoffer was van seksueel misbruik in een pastorale relatie kan zich tot het gemeenschappelijke opvangpunt wenden. Die mogelijkheid geldt ook voor wie getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik in een pastorale relatie. Zij geldt eveneens voor wie een ernstig of gegrond vermoeden van dergelijke feiten heeft.

De melding aan het gemeenschappelijke opvangpunt kan gebeuren via het centrale informatiepunt, of via het aanspreekpunt van een bisdom of van de URV (zie hieronder).

De melding kan zowel gaan over laakbare feiten, gedragingen of uitspraken, als over de manier waarop kerkelijke verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen al of niet verjaard zijn. Het kan feiten betreffen waarvan het slachtoffer of de dader al zijn overleden.

1.4 Laagdrempeligheid, vertrouwelijkheid en veiligheid

Laagdrempeligheid, vertrouwelijkheid en veiligheid zijn belangrijke werkingsprincipes van het opvangpunt. Voor slachtoffers is het allesbehalve gemakkelijk om voor het eerst of nog eens te vertellen wat ze hebben meegemaakt. Hun beslissing om te spreken verdient alle respect en zorgvuldigheid. De eerste persoon met wie de melder in contact komt, moet daarom goed kunnen luisteren. Hij houdt rekening met de moeite die het kost om een verhaal te vertellen dat samenhangend en geloofwaardig is. Vaak komt het verhaal broksgewijs naar boven. Of verloopt het gesprek verward en moeizaam. Slachtoffers zitten bovendien met vele vragen tegelijk. Wat vertel ik en wat niet? Wat gebeurt er nu met mijn verhaal? Brengt dit gesprek mij verlichting of zal ik mij nog onzekerder voelen? Kan degene die luistert wel echt begrijpen waarover ik het heb? Wat wil ik met mijn aanklacht bereiken? Zullen ze mij geloven? Moet ik bewijzen aanvoeren? Wie een melding doet, moet weten en voelen dat zijn of haar melding ernstig wordt genomen en gewaardeerd.

1.5 Hoe is het gemeenschappelijke opvangpunt te bereiken?

Via het centrale infopunt of via een lokaal aanspreekpunt.

Zij geven elke melding door aan het gemeenschappelijke opvangpunt.

Het centrale infopunt is telefonisch bereikbaar op het nr. 02 507 05 93 of via het e-mailadres: info.misbruik@kerknet.be.

Elk bisdom en de URV hebben een lokaal aanspreekpunt met volgend e-mailadres:

- aanspreekpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.brugge@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.gent@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.urv@kerknet.be

2 Protocol voor de werking van het gemeenschappelijke opvangpunt en de lokale aanspreekpunten

Het protocol gaat uit van *Verborgen Verdriet*, de beleidsbrochure van de bisschoppen en hogere oversten van België uit 2012. Deze brochure bevat de beleidslijnen van de Kerk in België voor zowel de aanpak van seksueel misbruik in een pastorale context, als voor de erkenning en het herstel van slachtoffers van seksueel misbruik. Sinds de publicatie van deze beleidsbrochure zijn diverse maatregelen aangepast en bijgestuurd, telkens op basis van voortschrijdend inzicht en opgedane ervaring.

2.1 Kennismaking met de melder

Wie een melding wil maken, kan telefonisch, via e-mail of per brief contact opnemen voor een persoonlijk gesprek. Een melder kan zich steeds laten vergezellen door een vertrouwenspersoon.

Elke melding wordt vertrouwelijk behandeld. Samen met de melder wordt de verdere werkwijze besproken en vastgelegd.

2.2 Contact met de melder

De coördinator van het gemeenschappelijke opvangpunt of de contactpersoon van een aanspreekpunt neemt binnen de week contact op met de melder om een eerste afspraak vast te leggen. Het voorliggende protocol dient als handleiding en wordt indien nodig toegelicht. De coördinator informeert de leden van het gemeenschappelijke opvangpunt en houdt hen op de hoogte van elke verdere ontwikkeling.

De coördinator informeert ook de bisschop of de overste over de melding.

Om te vermijden dat een slachtoffer van het kastje naar de muur wordt gestuurd, of zich ver moet verplaatsen, zal de coördinator van het gemeenschappelijke opvangpunt zo vlug mogelijk bepalen welke medewerker(s) uit welke regio of uit welk aanspreekpunt namens het gemeenschappelijke opvangpunt de volgende gesprekken zal voeren of relevante informatie zal verzamelen.

2.3 Het gesprek met de melder

Een medewerker noteert de naam, burgerlijke staat en contactgegevens van het slachtoffer of van de melder (indien de melder een derde persoon is). De medewerker noteert ook de naam en het statuut van de vermeende dader, de datum van de melding en de periode waarin de feiten zich hebben voorgedaan, de aard van de feiten, de context waarin ze zich hebben voorgedaan (school, jeugdbeweging, ...), de leeftijd van het slachtoffer op het moment van de feiten en van de melding, alsook de verwachtingen van het slachtoffer inzake de aanpak van het misbruik en mogelijke herstelmaatregelen. Het gemeenschappelijke opvangpunt of het lokale aanspreekpunt helpt deze verwachtingen te verwoorden (zie bijlage 2).

Bij melding door een derde persoon is het belangrijk te weten of het vermeende slachtoffer van het initiatief tot melding op de hoogte is. De medewerker vraagt of en hoe het gemeenschappelijke opvangpunt of het lokale aanspreekpunt contact kan opnemen met het vermeende slachtoffer. De medewerker vraagt ook of de melder verlangt dat derden worden ingelicht (bv. verantwoordelijken van een parochie of religieuze gemeenschap).

De melder (eventueel ook de aanwezige vertrouwenspersoon) ontvangt van de melding een verslag ter ondertekening 'voor gelezen'. Men kan afspreken hoe en wanneer de melder dat verslag wil ontvangen, eventueel in een tweede gesprek of per brief of e-mail. Wanneer de melding gebeurt bij een lokaal aanspreekpunt bezorgt de medewerker van het lokale aanspreekpunt meteen een kopie van dit verslag aan de coördinator van het gemeenschappelijke opvangpunt. De coördinator bezorgt een kopie van het verslag aan alle leden van het gemeenschappelijke opvangpunt. De coördinator en de leden van het gemeenschappelijk opvangpunt regelen de verdere aanpak van het dossier.

2.4 Info opzoeken over de vermeende dader

Een medewerker van het lokale aanspreekpunt verzamelt de nodige informatie over de vermeende dader. Dit gebeurt in samenwerking met het betrokken bisdom of de religieuze congregatie. Is de vermeende dader overleden, dan stelt de medewerker op basis van archiefmateriaal een *curriculum vitae* samen en probeert de naam van eventuele getuigen te achterhalen.

2.5 Beoordeling van de melding

De coördinator en de leden van het gemeenschappelijke opvangpunt ontvangen het verslag van het eerste gesprek en beoordelen de melding. Het gemeenschappelijke opvangpunt bespreekt en bepaalt hoe de verdere behandeling van de melding zal verlopen. Zij noteren alle in het dossier voorziene stappen.

Na deze beraadslaging brengen zij de bisschop of de overste op de hoogte van hun beoordeling en van de voorziene stappen.

2.6 Contact en gesprek met de ‘vermeende’ dader

In overeenstemming met het stappenplan van het gemeenschappelijke opvangpunt, nodigt een medewerker de vermeende dader uit voor een eerste confrontatie met de klacht en voor een verkennend gesprek. Men deelt hem/haar mee dat hij/zij zich kan laten vergezellen door een vertrouwenspersoon. Het voorliggende protocol dient als handleiding en wordt zo nodig toegelicht. Ook deelt men hem/haar mee dat hij/zij het recht heeft zich te laten bijstaan door een raadgever of advocaat, zowel burgerrechtelijk als kerkrechtelijk.

2.7 De vermeende dader is overleden of handelingsonbekwaam

Ook wanneer de vermeende dader overleden is of handelingsonbekwaam, kan het gemeenschappelijke opvangpunt gepaste herstelmaatregelen ten aanzien van het slachtoffer voorstellen, overeenkomstig de categorieën die het *Arbitragereglement* daarvoor heeft bepaald (zie bijlage 4).

2.8 Beoordeling en verslag aan de bisschop of de overste

De coördinator en de leden van het gemeenschappelijke opvangpunt ontvangen een verslag van alle vorige stappen en beoordelen het verdere verloop van het dossier. Alle nieuwe stappen worden zorgvuldig gerapporteerd en bijgehouden in het dossier.

Zij houden de bisschop of overste op de hoogte van hun beoordeling en verdere afhandeling van het dossier. Ook adviseren zij de bisschop of overste met het oog op eventuele disciplinaire maatregelen tegenover de vermeende dader of op beschermende maatregelen tegenover het slachtoffer. Een preventieve schorsing van de vermeende dader kan zich opdringen. Deze schorsing loopt zolang het onderzoek duurt. Ze is geen ontzetting uit het ambt of uit het religieuze leven, maar kan een volledige of gedeeltelijke opschorting van alle pastorale en kerkelijke activiteiten inhouden. Ze moet voor alle betrokkenen de sereniteit van het onderzoek waarborgen.

Het gemeenschappelijke opvangpunt heeft ook aandacht voor de ‘secundaire slachtoffers’ van seksueel misbruik (partner, familie, pastores en parochie van dader/slachtoffer ...) en adviseert de bisschop of de overste over de gepaste zorg voor hen. ‘Secundaire slachtoffers’ kunnen voorkomen in alle dossiers: van levende of overleden daders, van verjaarde of niet-verjaarde feiten, van echte of valse verklaringen.

2.9 De melder wordt ingelicht over de verdere aanpak

De coördinator houdt contact met de melder, of duidt iemand daarvoor aan. De beslissingen en de verdere opvolging worden met de melder besproken.

2.10 Mededeling aan de pers en aan derden

De beslissing om al dan niet te communiceren via de media is een complexe aangelegenheid.

Het belang van een melder is niet altijd gediend met een expliciete communicatie. Zolang het om een vermeende dader gaat, is voorzichtigheid geboden.

Bij een preventieve schorsing, die uiteraard publiek is, is een persbericht op initiatief van de verantwoordelijke kerkelijke autoriteit aangewezen.

In het persbericht zal men spreken over de ‘vermeende dader’ en wijzen op het belang van de sereniteit tijdens het onderzoek.

Er is tegelijk aandacht voor de secundaire slachtoffers; eventuele communicatie met hen wordt per dossier bekeken en afgesproken met de bisschop of overste.

2.11 Communicatie met de Congregatie voor de Geloofsleer

De bisschop of overste meldt de klacht aan de *Congregatie voor de Geloofsleer*, van zodra de eerste onderzoeksresultaten bekend zijn. Voor het canonieke luik van het dossier volgt de bisschop of overste het *Vademecum* van de *Congregatie voor de Geloofsleer* van 16 juli 2020. Het opvangpunt kan hierbij helpen. Een kopie van de brief aan de *Congregatie voor de Geloofsleer* en van haar antwoord wordt in het dossier van het opvangpunt bewaard. De melder krijgt een bewijs van de melding aan de *Congregatie voor de Geloofsleer*. Ook latere correspondentie met de *Congregatie voor de Geloofsleer* over deze zaak wordt in het dossier van het gemeenschappelijke opvangpunt bewaard.

2.12 Melding aan Justitie en de eigen rol van het gemeenschappelijke opvangpunt

Bij voldoende grond van waarachtheid is een melding aan Justitie noodzakelijk. Een stap naar de politie of het gerecht kan het slachtoffer afschrikken, vooral wanneer het deze stap alleen moet zetten. Het opvangpunt kan het slachtoffer daarin begeleiden. Een kopie van de aangifte aan de politie of het gerecht wordt in het dossier bewaard. Wanneer het slachtoffer geen melding aan de politie of het gerecht wil maken, zet het opvangpunt zelf de nodige stappen daartoe, eventueel zonder bekendmaking van de naam van de melder. Het gemeenschappelijke opvangpunt zal de klacht melden aan de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg van de woonplaats van de vermeende dader of bij de federale procureur. De Kerk wil dat Justitie elk misdrijf kan behandelen. Tegelijk wil zij risico's voor andere mogelijke slachtoffers zoveel mogelijk vermijden.

Bij vervolging van de vermeende dader door Justitie kan het bisdom of de religieuze congregatie zich burgerlijke partij stellen.

2.13 De zorg voor het slachtoffer

Via een burgerlijke partijstelling kan het slachtoffer zijn rechten voor de geleden schade laten gelden. Naast deze gerechtelijke procedure kan de Kerk bijkomende herstelmogelijkheden aanbieden, zoals een gesprek met het slachtoffer en mensen die hem nabij zijn, een confrontatie met de dader, verontschuldigingen vanwege de dader of de kerkelijke overheid. De Kerk kan ook een specifieke pastorale zorg aanbieden. Na een eventuele bekentenis door de vermeende dader of na een vonnis door de rechtbank, volgt opnieuw overleg tussen het gemeenschappelijke opvangpunt en het slachtoffer over de verdere aanpak van het dossier.

2.14 De aanpak van de dader

Zolang het gerechtelijke onderzoek duurt, loopt voor de vermeende dader normaal een preventieve schorsing. Het kan nuttig zijn psychologische of spirituele zorg te voorzien voor de vermeende dader.

In het geval van een veroordeling door Justitie of van een gerechtelijke overeenkomst brengt de bisschop of de overste de *Congregatie voor de Geloofsleer* op de hoogte. De *Congregatie voor de Geloofsleer* is verantwoordelijk voor kerkelijke strafprocedures. Ofwel spreekt zij zelf een strafmaatregel uit, ofwel laat zij deze beslissing over aan de bisschop, de overste of een plaatselijke kerkelijke rechtbank. In de laatste gevallen bepaalt de *Congregatie voor de Geloofsleer* hoe de procedure verder moet verlopen.

De bisschoppen en hogere oversten van België hebben een *Raad van Toezicht* opgericht om hen te adviseren in de beoordeling en uitvoering van dossiers van voormalige daders van seksueel misbruik. De bisschoppen en hogere oversten hebben zich ertoe verbonden om de adviezen van de *Raad van Toezicht* op te volgen.

Preventieve maatregelen blijven geldig tot de definitieve uitspraak over een eventuele kerkelijke strafmaatregel. Vanuit zijn pastorale en bestuurlijke verantwoordelijkheid kan een bisschop of overste, naast of na de uitvoering van de opgelegde strafmaatregelen, bepalen voor welke taken of opdrachten een veroordeelde dader eventueel nog in aanmerking komt. Hierbij zal de bisschop of overste het advies inwinnen van de *Raad van Toezicht*.

Ook in geval van seponering of vrijspraak door Justitie zal de bisschop of overste oordelen in welke mate zich eventuele binnenkerkelijke maatregelen opdringen. Hij zal daartoe het advies inwinnen van de Raad van Toezicht.

Bij burgerlijk of kerkelijk verjaarde feiten zal de bisschop of de overste maatregelen nemen om een mogelijke herhaling van de feiten te voorkomen. Zij zullen gewezen daders ernstig aanmanen om financieel bij te dragen in de tegemoetkoming aan hun slachtoffer(s), ook wanneer dit niet in rechte kan worden afgedwongen.

Naast de vermelde maatregelen hebben voormalige daders een blijvende begeleiding nodig. Ondanks het gebeurde moeten zij verder door het leven, al of niet in een kerkelijk of pas-

toraal verband, afhankelijk van de aard van de feiten en de persoonlijke levenssituatie. Via hun zorgteam kunnen bisdommen en de URV meewerken aan een passende omkadering en professionele ondersteuning van deze personen. De kerkelijke overheid kan daarvoor ook een beroep doen op de maatschappelijke dienstverlening, bijvoorbeeld via de centra voor forensische psychiatrie.

2.15 Duidelijk verjaarde feiten

Bij burgerlijk verjaarde feiten zoekt het gemeenschappelijke opvangpunt naar vormen van erkenning van het slachtoffer, probeert het tot een verontschuldiging vanwege de dader te komen, en een financiële tegemoetkoming te bepalen. De criteria voor deze financiële tegemoetkoming zijn dezelfde als vastgelegd in het *Arbitragereglement* (zie bijlage 5). In gesprek met het slachtoffer probeert het gemeenschappelijke opvangpunt een akkoord te bereiken. Het akkoord wordt vastgelegd in een ‘dading’ die beide partijen ondertekenen, namelijk het slachtoffer (of de nabestaanden) en de bisschop of overste (in uitzonderlijke gevallen de *Stichting Dignity*) (zie bijlage 3/4).

De dading wordt opgesteld in drie exemplaren. Een eerste exemplaar is bestemd voor het slachtoffer, een tweede voor de bisschop of overste en een derde blijft bewaard bij de *Stichting Dignity*.

De *Stichting Dignity* maakt de financiële tegemoetkoming over aan het slachtoffer.

Als een akkoord tussen het slachtoffer en het gemeenschappelijke opvangpunt niet lukt, kan men de bemiddeling inroepen van de *Stichting Dignity*.

Ook wanneer geen financiële tegemoetkoming wordt uitgekeerd, legt men alle afspraken vast in een dading.

De dader blijft preventief geschorst tot na de beslissing van de *Congregatie voor de Geloofsleer* over een eventuele kerkelijke verjaring en overeenkomstige strafmaatregelen. De uitvoering van deze strafmaatregelen verloopt zoals hierboven voorzien in nr. 2.14.

2.16 De vermeende dader is overleden

Wanneer de dader is overleden, gaat het gemeenschappelijke opvangpunt analoog te werk als met slachtoffers van verjaarde feiten. De bisschop of de overste neemt de opdracht over voor de erkenning van het slachtoffer en het aanbieden van verontschuldigingen.

2.17 Zelfdoding bij het slachtoffer

Wanneer het slachtoffer is gestorven door een zelfdoding die verband houdt met het seksueel misbruik, voorziet het *Arbitragereglement* de mogelijkheid van een dading met de nabestaanden in de eerste graad, ten bedrage van een forfaitaire tegemoetkoming van 7.000 euro.

2.18 Valse klacht

Een valse klacht is een vorm van laster en eerroof, en dus een delict. Zij brengt ernstige schade toe zowel aan de valselijk beschuldigde persoon als aan diens familie en vrienden. Zowel burgerrechtelijk als kerkrechtelijk staan strafmaatregelen op valse beschuldigingen. In geval van een valse klacht zal het gemeenschappelijke opvangpunt gepaste maatregelen tot eerherstel voorstellen.

2.19 Afsluiting dossier en archivering

Het gemeenschappelijke opvangpunt sluit elk dossier af met een eindverslag, waaruit duidelijk blijkt hoe het probleem is opgevolgd en welke maatregelen zijn genomen. Een kopie van dit eindverslag wordt bewaard door de *Stichting Dignity*. Een andere kopie wordt bewaard door het bisdom of de religieuze congregatie van de betrokken dader, met het oog op de bestuurlijke verantwoordelijkheid van diens huidige en toekomstige oversten. De melder en de beklagde worden op de hoogte gebracht van de afhandeling van het dossier.

De *Interdiocesane Commissie voor de Bescherming van Kinderen en Jongeren* publiceert geregeld een geanonimiseerd rapport van de dossiers die het gemeenschappelijke opvangpunt heeft binnengekregen en behandeld. Dat rapport wordt openbaar gemaakt. Transparantie moet garant staan voor een duidelijk beleid en een adequate preventie.

2.20 Een melder of het slachtoffer richt zich uitsluitend tot Justitie en niet tot het gemeenschappelijke opvangpunt of tot een lokaal aanspreekpunt

Justitie is bevoegd voor het onderzoek, de beoordeling en eventueel de bestraffing van seksueel geweld of seksueel grensoverschrijdend gedrag. Daarom zal het gemeenschappelijke opvangpunt mensen motiveren en bijstaan om dit soort misdrijven altijd aan de politie of aan de rechtbank te melden.

Zodra het gemeenschappelijke opvangpunt weet heeft dat melding is gedaan bij de politie of de rechtbank, zal het de bisschop of de overste hiervan op de hoogte brengen. Zodra de kerkelijke overheid over informatie over een (vermeend) misdrijf beschikt, kan zij een eigen onderzoek opstarten en advies inwinnen omtrent de eventuele preventieve schorsing van een vermeende dader. De bisschop of overste kan aan de procureur de toelating vragen om als mogelijk benadeelde partij een kopie van het gerechtelijke dossier te bekomen. In geval van vervolging van de beklagde kan het bisdom of de religieuze congregatie zich burgerlijke partij stellen. Indien het slachtoffer of de melder zelf geen contact met het bisdom of de religieuze congregatie wenst, zal men dat respecteren. Uiteraard blijft zowel het gemeenschappelijke opvangpunt als de kerkelijke overheid beschikbaar om het slachtoffer te ontvangen, wanneer het dat wenst.

2.21 Een melder of een slachtoffer richt zich tot een andere bemiddelingsinstantie en niet tot het gemeenschappelijke opvangpunt of tot een lokaal aanspreekpunt

Een slachtoffer of melder kan zich richten tot een andere bemiddelingsinstantie dan het gemeenschappelijke opvangpunt (bv. de door de Vlaamse Gemeenschap opgerichte *Commissie voor Erkenning en Bemiddeling voor Institutioneel Misbruik en Geweld uit het Verleden*). Wanneer een dergelijke bemiddelingsinstantie contact opneemt met een priester, een religieus, een bisschop of een overste, dragen zij het betreffende dossier onmiddellijk over aan het gemeenschappelijke opvangpunt, dat verder instaat voor de gesprekken met de bemiddelingsinstantie, het slachtoffer, de vermeende dader, de bisschop of overste, alsook voor het sluiten van een dading.

BIJLAGE 1.

OMSCHRIJVING VAN SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Seksueel misbruik van een minderjarige omvat alle seksuele handelingen die een volwassene heeft met een minderjarige.

Een dader van seksueel misbruik kan ook een adolescent van 16 of 17 jaar zijn, wanneer hij seksuele handelingen stelt met iemand die 5 jaar jonger is.

In de vakterminologie spreekt men van seksuele handelingen die ‘hands-on’ of ‘hands-off’ zijn.

Hands-on betekent: alle vormen van aanrakingen zoals aanrakingen van gevoelige of intiemere delen van het lichaam, zowel boven als onder de kleren. Het kan ook gaan om vormen van masturbatie en penetratie. Het binnendringen van het lichaam, langs welke opening ook, met gelijk welk voorwerp is een vorm van penetratie.

Hands-off: dit is een vorm van misbruik waar men, zonder enige vorm van aanraking, de minderjarige (of hieraan gelijk verklaarde) verplicht tot voyeurisme, exhibitionisme of het bekijken van pornografie. Alleen al de intentie tot deze vormen van misbruik wordt als een misbruik zelf beschouwd.

Elke vorm van seksueel benaderen van een persoon die door handicap, door leeftijd, door een broosheid of kwetsbaarheid of door zijn situatie niet ten volle beseft of begrijpt wat het initiatief van de dader betekent en ook niet in staat is om ten volle de toestemming daartoe te geven, wordt gelijkgesteld met het misbruik van een minderjarige.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens de Belgische wet

Seksueel grensoverschrijdend gedrag behoort tot het domein van de strafwet. De Belgische wet bepaalt de meerderjarigheid op 18 jaar en voorziet bovendien in een minimumleeftijd van 16 jaar om wettelijk te kunnen instemmen met seks. De wet van 14 november 2019 heeft de verjaring afgeschaft voor seksuele misdrijven op minderjarigen.

De strafwet deelt strafbare seksuele feiten op in vier gebieden:

- Aanranding van de eerbaarheid: hierbij wordt een slachtoffer op een fysieke of andere manier gedwongen ongewenste seksuele handelingen uit te voeren of te ondergaan. Bij aanranding vindt géén penetratie plaats.
- Verkrachting: hierbij wordt een slachtoffer gedwongen tot seks mét penetratie. De strafwet omschrijft verkrachting als ‘elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt’.
- Openbare schennis van de goede zeden: is ‘alles wat van aard is om een seksueel schandaal te verwekken’. Dit kunnen teksten of afbeeldingen zijn, zoals kinderporno. Of bepaald gedrag, zoals naakt op straat lopen.
- Aanzetten tot ontucht en prostitutie: ontucht is iemand overhalen tot onzedelijke seksuele daden. Prostitutie is het aanbieden van seks tegen betaling. De wet maakt een onderscheid tussen vrijwillige en onvrijwillige prostitutie.
- Seksueel strafbaar gedrag kan zich uiten in vele vormen: aanranding, verkrachting ... De feiten worden zwaarder of lichter bestraft naargelang de ernst, de duur (of herhaling) en de leeftijd van het slachtoffer.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag volgens het kerkelijk recht

Men is minderjarig tot zijn 18. Sinds 2010 worden personen met beperkingen in hun intellectuele mogelijkheden op dezelfde wijze behandeld als minderjarigen. Het kopen, het bezitten of het verspreiden van pornografie met beelden van min-14-jarigen is eveneens een delict. De verjaringstermijn is 20 jaar en begint te lopen vanaf de 18de verjaardag.

BIJLAGE 2.

DOCUMENT BIJ OPENING DOSSIER

Gemeenschappelijke opvangpunt

Lokaal aanspreekpunt van het bisdom: .....

Aanspreekpunt van de URV: .....

Adres: .....

.....

E-mailadres van de coördinator: .....

VERTROUWELIJK

1. Gegevens over de persoon die contact neemt

Statuut van de persoon die de klacht indient (slachtoffer/dader/andere):

NAAM: .....

Voornamen: .....

Man / Vrouw

Geboorteplaats en – datum: .....

Huidig beroep: .....

Adres: .....

Telefoon: ..... GSM: .....

E-mailadres: .....

Wil anoniem blijven of niet: .....

Op welke wijze wil de persoon gecontacteerd worden: .....

2. Gegevens betreffende de feiten

Plaats waar de laakbare feiten hebben plaatsgevonden

Naam van de plaats (stad, dorp, school, parochie, jeugdbeweging ...)

.....
.....

België

Andere: .....
.....

Leeftijd wanneer de feiten plaatsvonden: .....

Herhaling van de feiten: eenmalig / meerdere keren: .....

3. Gegevens over de dader

Naam: .....

Voornaam: .....

Overleden of nog in leven: .....

Eventueel adres: .....
.....

Functie toen de feiten plaatsvonden: .....

Plaats waar de functie uitgeoefend werd tijdens de feiten:
.....

Welke was uw relatie met de dader toen de feiten plaatsvonden:
.....
.....
.....

4. Vroegere stappen die ondernomen werden om de feiten te melden

(klacht bij Justitie, eventuele briefwisseling ...)

.....
.....
.....

Datum van deze klachten: .....

Datum en uur van eerste contactname:

.....

Datum van schriftelijke neerslag van de feiten:

.....

Naam van de persoon die de klacht beluisterde:

.....

BIJLAGE 3.

HET STANDAARDMODEL VAN DE DADINGSOVEREENKOMST VOOR EEN DIOCESAAN PRIESTER OF DIAKEN

Tussen ondergetekenden:

De heer/mevrouw: .....

.....

(voornaam en naam van het slachtoffer)

wonende in: .....

..... *(adres)*

hierna genoemd: de eerste partij

en

Monseigneur: .....

(voornaam en naam van de bisschop),

bisschop van: .....

(naam van het bisdom)

wonende in: .....

..... *(adres)*

hierna genoemd: de tweede partij

Overwegende dat de eerste partij verklaart in .....

(precisering van datum of periode)

het slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik gepleegd door .....

.....

(voornaam en naam van de dader),

diocesaan priester/diaken van het bisdom .....

(naam van het bisdom)

Overwegende dat tweede partij in naam van de kerkgemeenschap uitdrukkelijk afstand neemt van dit verwerpelijke gedrag en in naam van de kerkgemeenschap ook haar oprechte verontschuldiging aanbiedt voor de op dit moment gekende feiten die nooit hadden mogen gebeuren,

Overwegende dat tweede partij daarbij haar begrip en medeleven uitspreekt bij alle pijn en leed die eerste partij ondergaan heeft, vanuit het besef dat eerste partij hierbij ernstige menselijke en morele schade heeft opgelopen,

Overwegende dat, ondanks dat deze geleden schade niet in geld waardeerbaar is, tweede partij op basis van een morele solidariteit wil tegemoetkomen aan dit leed en deze pijn, en aan eerste partij een financiële tegemoetkoming wil aanbieden,

wordt volgende overeenkomst van dading afgesloten:

1. Beide partijen stappen naar elkaar toe en wensen door middel van huidige dading en door het doen van wederzijdse toegevingen definitief een einde te stellen aan alle mogelijke betwistingen die tussen hen gerezen zijn of zouden kunnen rijzen omtrent de vraag wie aansprakelijk is voor de geleden schade en omtrent de omvang van deze geleden schade.

2. De tweede partij verbindt zich ertoe dat aan de eerste partij een eenmalige en forfaitaire financiële tegemoetkoming zal worden uitgekeerd van

€..... (bedrag in cijfers en in letters).

De betaling van dit bedrag zal gebeuren binnen de

..... (termijn bv. binnen de maand)

na ondertekening van deze overeenkomst op het rekeningnummer

..... van de eerste partij.

3. De eerste partij aanvaardt het aangeboden eenmalige en forfaitaire compensatiebedrag

van € .....

en beschouwt de betaling ervan als een definitieve afsluiting van het geschetste geschil.

De eerste partij doet dan ook afstand van elke andere vordering tot schadevergoeding voor de schade geleden uit voormeld seksueel misbruik, die eventueel nog zou kunnen worden ingeleid ten laste van de tweede partij, het bisdom, de vzw van het bisdom of enige andere kerkelijke instantie, voor de gewone hoven en rechtbanken of voor een fonds of centrum voor arbitrage inzake seksueel misbruik.

4. Deze betaling gebeurt tot slot van alle rekeningen tussen de partijen. Partijen benadrukken dat deze dading tot stand kwam na wederzijdse gesprekken en overleg met elkaar en zonder formele erkenning van enige juridische aansprakelijkheid in hoofde van de tweede partij. De betaling van het overeengekomen bedrag betekent het einde van alle betwistingen tussen partijen die hierbij bevestigen dat zij onvoorwaardelijk en onherroepelijk verzaken aan elk recht of vordering die zij jegens elkaar hebben laten gelden of zouden kunnen laten gelden m.b.t. onderliggend geschil.
5. Beide partijen verklaren ten slotte uitdrukkelijk dat zij dit akkoord met discretie en op vertrouwelijke wijze zullen behandelen en dat de privacy van de eerste partij zal beschermd worden. Deze dading wordt afgesloten onverminderd de rechten van de eerste partij om onder eigen verantwoordelijkheid desgewenst al dan niet publiek te getuigen over het seksueel misbruik, met lotgenoten ervaring uit te wisselen of sensibiliserings- en andere activiteiten rond het voorkomen van seksueel misbruik te voeren.

Opgesteld in: .....
(plaats),

op: ..... (datum),

in twee originele exemplaren, waarvan elke partij verklaart één te hebben ontvangen,

De heer/mevrouw

Monseigneur

.....

.....

.....

bisschop van .....

(voornaam en naam)

(naam van het bisdom)

(handtekening)

(handtekening)

.....

.....

BIJLAGE 4.

STANDAARDMODEL VAN DADINGSOVEREENKOMST VOOR EEN RELIGIEUS

Tussen ondergetekenden:

De heer/mevrouw: .....

(voornaam en naam van het slachtoffer)

Wonende in: .....

..... *(adres)*

hierna genoemd: de eerste partij

en

De congregatie .....

(benaming van de religieuze congregatie) vertegenwoordigd door:

.....

(voornaam en naam),

overste van de congregatie,

wonende in: .....

..... *(adres)*

en door

de vzw: .....

..... *(benaming van de vzw),*

met zetel in: .....

..... *(adres van de maatschappelijke zetel),*

vertegenwoordigd door: .....

.....

(voornaam en naam van de vertegenwoordiger),

(kwalificatie van de vertegenwoordiger: bv. voorzitter of afgevaardigd bestuurder), beide gezamenlijk optredend namens de hoger vermelde congregatie,

hierna genoemd: de tweede partij

Overwegende dat de eerste partij verklaart in

.....
(precisering van de datum of de periode)

het slachtoffer te zijn geweest van seksueel misbruik gepleegd door

.....
(voornaam en naam van de dader), religieus behorend tot de hoger vermelde congregatie,

Overwegende dat de overste van de congregatie in naam van de congregatie uitdrukkelijk afstand neemt van dit verwerpelijke gedrag, en in naam van de congregatie ook zijn oprechte verontschuldiging aanbiedt voor de op dit moment gekende feiten die nooit hadden mogen gebeuren,

Overwegende dat de overste van de congregatie daarbij zijn begrip en medeleven uitspreekt bij alle pijn en leed die eerste partij ondergaan heeft, vanuit het besef dat eerste partij hierbij ernstige menselijke en morele schade heeft opgelopen,

Overwegende dat, ondanks dat deze geleden schade niet in geld waardeerbaar is, de congregatie op basis van een morele solidariteit wil tegemoetkomen aan dit leed en deze pijn, en aan eerste partij een financiële tegemoetkoming wil aanbieden,

wordt volgende overeenkomst van dading afgesloten:

1. Beide partijen stappen naar elkaar toe en wensen door middel van huidige dading en door het doen van wederzijdse toegevingen definitief een einde te stellen aan alle mogelijke betwistingen die tussen hen gerezen zijn of zouden kunnen rijzen omtrent de vraag wie aansprakelijk is voor de geleden schade en nopens de omvang van deze geleden schade.

2. De tweede partij verbindt zich ertoe dat aan de eerste partij een eenmalige en forfaitaire financiële tegemoetkoming zal worden uitgekeerd van

€..... (bedrag in cijfers en in letters).

De betaling van dit bedrag zal gebeuren binnen de

..... (termijn bv. binnen de maand)

na ondertekening van deze overeenkomst op het rekeningnummer

..... van de eerste partij.

3. De eerste partij aanvaardt het aangeboden eenmalige en forfaitaire compensatiebedrag van € .....

en beschouwt de betaling ervan als een definitieve afsluiting van het geschetste geschil. De eerste partij doet dan ook afstand van elke andere vordering tot schadevergoeding voor de schade geleden uit voormeld seksueel misbruik, die eventueel nog zou kunnen worden ingeleid ten laste van de tweede partij, de vzw congregatie, de overste van de congregatie of enige andere kerkelijke instantie, voor de gewone hoven en rechtbanken of voor een fonds of centrum voor arbitrage inzake seksueel misbruik.

4. Deze betaling gebeurt tot slot van alle rekeningen tussen de partijen. Partijen benadrukken dat deze dading tot stand kwam na wederzijdse gesprekken en overleg met elkaar en zonder formele erkenning van enige juridische aansprakelijkheid in hoofde van de congregatie, de vzw congregatie of van de overste van de congregatie. De betaling van het overeengekomen bedrag is het einde van alle betwistingen tussen partijen die hierbij bevestigen dat zij onvoorwaardelijk en onherroepelijk verzaken aan elk recht of vordering die zij jegens elkaar hebben laten gelden of zouden kunnen laten gelden m.b.t. onderliggend geschil.
5. Beide partijen verklaren ten slotte uitdrukkelijk dat zij dit akkoord met discretie en op vertrouwelijke wijze zullen behandelen en dat de privacy van de eerste partij zal beschermd worden. Deze dading wordt afgesloten onverminderd de rechten van de eerste partij om onder eigen verantwoordelijkheid desgewenst al dan niet publiek te getuigen over het seksueel misbruik, met lotgenoten ervaring uit te wisselen of sensibiliserings- en andere activiteiten rond het voorkomen van seksueel misbruik te voeren.

Opgesteld in .....

(plaats),

op ..... (datum),

in twee originele exemplaren, waarvan elke partij verklaart één te hebben ontvangen,

De heer/mevrouw

namens de congregatie

.....

.....

(voornaam en naam)

(naam van de congregatie)

(voornaam en naam van de overste)

.....

(voornaam en naam

van de vertegenwoordiger van de vzw)

.....

(handtekening)

(handtekening)

.....

.....

BIJLAGE 5.

CRITERIA VOOR FINANCIËLE TEGEMOETKOMING ZOALS BEPAALD IN HET ARBITRAGEREGLEMENT

Categorie 1: bij aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro. Wanneer het minderjarige slachtoffer onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.

Categorie 2: bij aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer, of waarbij een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer het minderjarige slachtoffer onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.

Categorie 3: bij verkrachting, meer bepaald bij feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.

Categorie 4: bij feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksuele misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot en aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.

HOOFDSTUK 3

Overzicht meldingen aan
kerkelijke opvangpunten 2012-2023

HOOFDSTUK 3

3

OVERZICHT MELDINGEN AAN KERKELIJKE OPVANGPUNTEN 2012-2023

In de periode 2012-2023 waren er bij het opvangpunt van de Kerk in België (bisdommen en religieuze orden en congregaties) **686 MELDINGEN VAN MISBRUIK**.

In eerdere communicatie werd gesproken van 764 meldingen, maar na controle van de rapporten bleek er in het jaarverslag van de opvangpunten 2021-2022 een verkeerde telling geslopen.

Belangrijkste vaststellingen

- Op het moment van de melding is ongeveer 50 % van de melders tussen 40 en 60 jaar; ongeveer 35 % is ouder dan 60.
- Ongeveer 70 % van de slachtoffers was op het moment van de feiten tussen 10 en 18 jaar; 16 % was jonger dan 10.
- Volgens de melders gebeurde 70 % van de feiten vóór 1980. 2 % van de meldingen heeft betrekking op feiten van na 2000.
- De meeste slachtoffers waren mannen: 70 % (versus 30 % vrouwelijke slachtoffers).
- De plegers waren overwegend priester van een bisdom (49 %); 33 % van de plegers waren religieuzen.
- In 44 % van de meldingen was de betrokken pleger reeds overleden.
- In bijna de helft van de gevallen betrof het aanranding met geweld en bedreiging; in 22 % was er sprake van verkrachting of feiten met seksuele penetratie.
- De feiten vonden meestal plaats in scholen en parochies.
- De meldingen leiden in 30 % tot een gesprek; in 15-20 % naar een ontmoeting met de verantwoordelijke van bisdom en/of congregatie; in 18 % tot bemiddeling; 93 dossiers werden aan het parket gemeld en 62 werden doorverwezen naar een andere instantie.
- Er werden 283 dadingen afgesloten, waarvan 87 in de zwaarste categorie.

Gedetailleerd overzicht

Melding door:

- Slachtoffer: 535
- Familie van slachtoffer : 60
- Dader: 6
- Anderen: 85

LEEFTIJD VAN HET SLACHTOFFER:

Leeftijd van het slachtoffer op het moment van de melding:

jonger dan 18	8
18-20	15
20-40	77
40-60	321
60 of ouder	238
overleden	20
onbekend	7

Leeftijd van het slachtoffer op het moment van de feiten:

jonger dan 10	117
10 tot 18	459
18-21	29
ouder dan 21	76
onbekend	5

Periode waarin de feiten zich voordeden:

vóór 1950	26
1950-1960	89
1961-1970	233
1971-1980	184
1980-1990	83
1990-2000	42
na 2000	21

Geslacht van het slachtoffer:

- Mannen: 490
- Vrouwen: 196

Geslacht van de dader:

- Mannen: 657
- Vrouwen: 29

Statuut van de dader op het moment van de feiten:

onbekend	16
priester	337
broeder	71
diaken	11
seminarist	3
religieus-religieuze	227
verantwoordelijke christelijke instelling	11
uitgetreden	8
gesuspendeerd	1
internaatsopvoeder - leek	1

Aard van de feiten:

- Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging: 124
- Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging, of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: 306
- Verkrachting , meer bepaald feiten van seksuele penetratie van elke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten: 141
- Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade: 87
- Onduidelijk of onbekend: 28

Context waarin de feiten zich voordeden:

- Jeugdbeweging: 46
- School: 258
- Misdienaar: 27
- Zorgverlening: 42
- Parochie: 179
- Andere: 116

Aard van de gewenste herstelmaatregelen:

enkel melding	70
gesprek	331
ontmoeting met de dader	27
ontmoeting met de verantwoordelijke	167
begeleiding	109
verwijzing naar begeleiding	23
melding aan het gerecht	75
bemiddeling	199
arbitrage	47
doorwijzing naar andere instantie	64

Uitkomst van de interventie:

opvang en begeleiding	99
verwijzing naar opvang en begeleiding	62
verwijzing naar gerechtelijke instantie	30
melding aan gerechtelijke instantie	63
gesprek met verantwoordelijke in Kerk of religieuze congregatie	134
financiële compensatie	258
afgebroken door slachtoffer	40

Financiële compensatie:

minder dan € 1.000	4
€ 1.000 - 2.500	25
€ 2.500 - 5.000	93
€ 5.000 - 10.000	74
€ 10.000 - 15.000	39
€ 15.000 - 20.000	11
€ 20.000 - 25.000	33
meer dan € 25.000	4

3.2 SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN IN DE KATHOLIEKE KERK VAN BELGIË 2018-2019

In januari 2012 werden er in de katholieke Kerk van België tien opvangpunten voor slachtoffers van seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie opgericht. De bedoeling was alles in het werk te stellen om tot gepaste herstelmaatregelen te komen voor verjaarde feiten, die niet meer voor de gewone rechtbank konden worden beslecht.

Twee wegen werden daarvoor geopend. Enerzijds de weg van de arbitrage, met volwaardige medewerking van de Kerk, uitgewerkt op vraag van de 'Bijzondere Parlementaire Commissie over de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk'. Anderzijds de weg van de opvangpunten, uitgewerkt door de bisdommen en de religieuze congregaties.

Het Centrum voor Arbitrage, dat van tijdelijke duur was (2012-2015), heeft in het totaal 628 dossiers ontvangen. Bij de opvangpunten die nog steeds bereikbaar blijven werden er 426 meldingen gedaan in de periode van 2012 tot en met 2017. Zowel over de meldingen bij het Centrum voor Arbitrage als bij de opvangpunten werd uitvoerig gerapporteerd in februari 2019 in een overzichtsrapport (Seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie in de Katholieke Kerk in België. Naar een coherent beleid. 1995-2017) dat eveneens op de website van de Kerk beschikbaar is.

Bij de oprichting van de opvangpunten is de afspraak gemaakt om op regelmatige basis te communiceren over de gemelde problemen naar de media en de samenleving. De bedoeling is zowel het nastreven van een transparant beleid, waar niets meer onder de mat wordt geveegd, als ook een uitnodiging naar slachtoffers uit het verleden, die nog steeds in stilte lijden, om zich te melden.

In deze mededeling wordt een overzicht gegeven van de meldingen bij de opvangpunten in de periode nadien (2018-2019).

- Er worden in die periode 68 meldingen gedaan, wat veel meer is in vergelijking met de periode 2016- 2017 waar we slechts 8 meldingen noteren.
- Van de meldingen komen er 46 uit het Nederlandse taalgebied, 5 uit het aartsbisdom Mechelen- Brussel, waarvan het niet duidelijk is of ze afkomstig zijn uit het Nederlandse of het Franse taalgebied en 17 uit Wallonië.

- 53 van de meldingen gebeuren door het slachtoffer zelf, 2 worden gemeld door familieleden van het slachtoffer en 13 worden door andere instanties gemeld. Geen van de feiten wordt rechtstreeks door de dader gemeld.
- 56 (of 84 %) van de slachtoffers is op het moment van de melding ouder is dan 40 jaar en 25 (of 37 %) ouder dan 60 jaar. Drie slachtoffers zijn op het moment van de melding beneden de 18 jaar en een tussen 18 en 20 jaar. 7 slachtoffers vallen op het moment van de melding in de categorie 20-40 jaar. Bij één van de meldingen is het slachtoffer overleden en werd de melding door een derde gedaan.
- Twee derde van de slachtoffers (44) is mannelijk en 24 vrouwelijk. De daders zijn op één na allen mannen. In de analyse van de vorige jaren waren 5 % van de daders vrouwen.
- 52 (of 76 %) van de slachtoffers was jonger was dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 8 jonger dan 10 jaar. In de gegevens van 2012-2017 waren 92 % van de slachtoffers jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten. 13 slachtoffers waren boven de 21 jaar.
- 49 (of 73 %) van de gemelde feiten hebben zich meer dan 30 jaar geleden voorgedaan en 32 (of 47 %) meer dan 40 jaar geleden. 12 feiten dateren van de laatste 20 jaar. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het niet gemakkelijk is om feiten te reconstrueren. Het uitgangspunt is dat de geloofwaardigheid van de slachtoffers groot is, en dat een redelijke graad van waarachtigheid voldoende is om geloof te hechten aan het verhaal van het slachtoffer. Het feit dat de meeste feiten vanuit een lang verleden dateren, geeft aanduiding van de omvang van het leed dat die mensen zoveel jaren met zich hebben meegedragen.
- 27 (of 40 %) van de daders is al overleden voordat hun slachtoffer melding maakt. De leeftijd van de andere daders is op het moment van de melding: 3 jonger dan 40 jaar, 10 tussen 40 en 60 jaar en 17 boven de 60 jaar. Van 11 daders is niet duidelijk te achterhalen is wat hun leeftijd op het moment van het misbruik was, omdat zij niet duidelijk te identificeren zijn.
- In 22 gevallen deden de feiten zich voor in een school en 16 in een parochie. 1 situatie deed zich voor in de sector van de zorgverlening en 1 in een jeugdbeweging. 18 slachtoffers melden andere diverse contexten.

Waar het gaat om feiten van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden de meldingen geclassificeerd in vier rubrieken. Op basis van deze classificatie wordt ook de hoogte van de eventuele financiële tegemoetkoming bepaald.

- 15 situaties worden geklasseerd in *categorie 1*: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro. Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.
- 31 situaties worden geklasseerd in *categorie 2*: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.

- 10 situaties worden geklasseerd in *categorie 3*: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.
- 4 situaties worden geklasseerd in *categorie 4*: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.

Slachtoffers kunnen ook andere dan financiële maatregelen wensen. Tal van slachtoffers brachten meerdere verwachtingen of herstelmaatregelen ter sprake. Er zijn twee verwachtingen die het sterkst doorwegen: de vraag naar een gesprek als vorm van erkenning: 41 en de vraag naar bemiddeling tussen het slachtoffer en de huidige verantwoordelijke van de congregatie of het bisdom waartoe de overleden dader behoorde op het moment van de feiten: 30. Slechts één persoon vraagt een ontmoeting met de dader en 9 personen vragen een ontmoeting met de verantwoordelijke van de dader. 9 dossiers werden doorverwezen naar justitie omdat de verjaring van de feiten niet duidelijk was of omdat de nog levende dader een risico zou kunnen vormen. Aan meerdere personen werd begeleiding aangeboden.

Dat de vraag voor verwijzing naar een gerechtelijke instantie zo laag ligt, is vooral te verklaren door het geringe aantal feiten dat volgens de regels van justitie niet is verjaard. In 73 % van de gevallen gaat het immers om feiten die zich meer dan 30 jaar geleden hebben voorgedaan en 38 van de 68 daders zijn op het moment van de melding ofwel overleden ofwel niet duidelijk te situeren.

De opvangpunten blijven bereikbaar. Slachtoffers die nog geen erkenning kregen raden we aan om zich te melden. Om te overleven of om hun relaties niet te belasten, kunnen slachtoffers gedurende een heel lange tijd ervoor kiezen om te zwijgen. Maar blijven zwijgen kan een verwoestende werking hebben, zolang men niet uitspreekt wat aan het licht moet komen, om eindelijk genezing en heling te vinden.

De bisschoppen referent: mgr. **Johan Bonny** en mgr. **Guy Harpigny**

Brussel, vrijdag 18 september 2020

Voor meer informatie:

Manu Keirse, voorzitter *Dignity*,

GSM: 0475 90 90 37,

E-mail: emmanuel.keirse@kuleuven.be

3.3 SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN IN DE KATHOLIEKE KERK VAN BELGIË 01/01/2020 - 30/06/2021

Beknopte historiek

In januari 2012 werden er in de katholieke Kerk van België tien opvangpunten voor slachtoffers van seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie opgericht. De bedoeling was alles in het werk te stellen om in uitdrukkelijk overleg met de slachtoffers tot gepaste herstelmaatregelen te komen voor verjaarde feiten, die niet meer voor de gewone rechtbank konden worden beslecht.

Twee wegen werden daarvoor geopend. Enerzijds de weg van de arbitrage, met volwaardige medewerking van de Kerk, maar in een buitenkerkelijke structuur om mensen die geen vertrouwen meer hebben in een organisatie van de Kerk ook de nodige veiligheid te garanderen, uitgewerkt op vraag van de 'Bijzondere Parlementaire Commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk'. Anderzijds de weg van de opvangpunten. Er werden tien opvangpunten opgericht: een voor elk van de acht bisdommen, een voor het geheel van de Nederlandstalige kloosterorden en religieuze congregaties en een voor het geheel van de Franstalige kloosterorden en religieuze congregaties.

Aantal aangemelde slachtoffers

Het Centrum voor Arbitrage, dat van tijdelijke duur was (2012-2015), heeft in het totaal 628 dossiers ontvangen. Bij de opvangpunten die nog steeds bereikbaar blijven werden er 553 meldingen gedaan in de periode van 2012 tot en met 2020. Zowel over de meldingen bij het Centrum voor Arbitrage als bij de opvangpunten werd uitvoerig gerapporteerd in februari 2019 in een overzichtsrapport (Seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie in de Katholieke Kerk in België. Naar een coherent beleid. 1995-2017) dat eveneens op de website van de Kerk (www.kerknet.be) beschikbaar is. In 2020 werd gerapporteerd over de aanmeldingen in 2018-2019. Ook dat rapport is op de website van de Kerk beschikbaar.

In dit nu voorliggend rapport wordt een overzicht gegeven van de meldingen bij de opvangpunten in 2020. Er worden in die periode 59 meldingen gedaan, wat veel meer is in vergelijking met de periode 2016-2017 waar we slechts 8 meldingen noteren en in de periode 2018-19 waar we in een periode van twee jaar 64 meldingen noteren.

Bij de oprichting van de opvangpunten is de afspraak gemaakt om op regelmatige basis te communiceren over de gemelde problemen naar de media en de samenleving. De bedoeling is zowel het nastreven van een transparant beleid, waar niets meer onder de mat wordt geveegd, als ook een uitnodiging naar slachtoffers uit het verleden, die nog steeds in stilte lijden, om zich te melden. Wellicht is de toename van het aantal meldingen in 2020 een mogelijks gevolg van de steeds herhaalde bereidheid om ernstige aandacht te besteden aan eventuele herstelmaatregelen ook al beseft men in de Kerk duidelijk dat het aangedane onrecht daarmee niet ongedaan kan worden gemaakt.

Wat kunnen we zeggen over de meldingen van 2020?

- Van de meldingen komen er 35 (59 %) uit het Nederlandse taalgebied, 7 uit het aartsbisdom Mechelen-Brussel, waarvan het niet duidelijk is of ze afkomstig zijn uit het Nederlandse of het Franse taalgebied en 17 (27 %) uit Wallonië. Er is een verschuiving merkbaar in vergelijking met de eerste 6 jaar, waar gemiddeld slechts 18 % van de slachtoffers uit Wallonië afkomstig zijn.
- 46 van de meldingen (78 %) gebeuren door het slachtoffer zelf, 3 worden gemeld door familieleden van het slachtoffer en 10 worden door andere instanties gemeld. Een van de feiten wordt zowel door de dader als het slachtoffer gemeld. Dit gegeven is consistent in de negen jaar van de werking.
- 45 slachtoffers (70 %) waren op het moment van de melding ouder dan 40 jaar en 16 (27 %) zelfs ouder dan 60 jaar. Drie slachtoffers zijn op het moment van de melding beneden de 18 jaar en twee tussen 18 en 20 jaar. 9 slachtoffers vallen op het moment van de melding in de categorie 20-40 jaar. Bij één van de meldingen is het slachtoffer overleden en werd de melding door een derde gedaan. Ook hier zien we een verschil met de vorige jaren waar 84 % ouder was dan 40 jaar en 35 % ouder dan 60 jaar.

- 32 slachtoffers (54%) zijn mannelijk en 27 vrouwelijk. De daders zijn op drie na allen mannen. Dat betekent dat slechts 5 % van de daders vrouwen zijn, wat overeenkomt met de gegevens van de meeste vorige jaren, behalve 2018-2019 waar slechts van één vrouwelijke dader melding is gemaakt.
- 35 van de slachtoffers (59 %) waren jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 8 jonger dan 10 jaar. In de gegevens van 2012-2017 waren 92 % van de slachtoffers jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten. Uit de gegevens blijkt dat meer mensen zich als slachtoffer melden die reeds 21 jaar of meer waren op het moment van de feiten. In de meldingen over de periode 2012-2017 waren er slechts 4% personen die meer dan 21 jaar waren op het moment van de feiten, in de gegevens van 2018-19 gaat het om 13 personen (20 %) en in 2020 om 19 (32 %).
- 36 van de gemelde feiten (61 %) hebben zich meer dan 30 jaar geleden voorgedaan en 22 (31 %) meer dan 40 jaar geleden. 18 feiten (30 %) dateren van de laatste 20 jaar. Ook hier is een verschuiving merkbaar. In de vroegere rapporteringen ging het meestal om minder dan 8 % meldingen van feiten uit de laatste 20 jaar.
- Waar nauwkeurige gegevens over de dader bekend zijn (in 48 van de 59 meldingen) zijn meer dan de helft van de daders (54 %) reeds overleden op het moment van de melding van het misbruik. De leeftijd van de andere daders is op het moment van de melding: 3 jonger dan 40 jaar, 7 tussen 40 en 60 jaar en 12 boven de 60 jaar.
- In 16 gevallen deden de feiten zich voor in een school en 18 in een parochie. Bij 6 van de slachtoffers deed het misbruik zich voor tijdens hun periode als misdienaar 1 situatie deed zich voor in de sector van de zorgverlening. 13 slachtoffers melden andere diverse contexten.
- Waar het gaat om feiten van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden de meldingen geïnclassificeerd in vier rubrieken. Op basis van deze classificatie wordt ook de hoogte van de eventuele financiële tegemoetkoming bepaald.
- 10 situaties worden geïnclassificeerd in *categorie 1*: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro. Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.
- 27 situaties worden geïnclassificeerd *categorie 2*: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.
- 16 situaties worden geïnclassificeerd in *categorie 3*: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.

- 4 situaties worden geclassificeerd in *categorie 4*: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.
- Slachtoffers kunnen ook andere dan financiële maatregelen wensen. Tal van slachtoffers brachten meerdere verwachtingen of herstelmaatregelen ter sprake. Er zijn twee verwachtingen die het sterkst doorwegen: de vraag naar een gesprek als vorm van erkenning (42 van de 59 of 71 %) en de vraag naar bemiddeling tussen het slachtoffer en de huidige verantwoordelijke van de congregatie of het bisdom waartoe de overleden dader behoorde op het moment van de feiten (20 van de 59 of 34 %). Slechts 3 personen vragen een ontmoeting met de dader en 30 personen (50 %) vragen een ontmoeting met de verantwoordelijke van de dader. 11 dossiers werden doorverwezen naar justitie omdat de verjaring van de feiten niet duidelijk was of omdat de nog levende dader een risico zou kunnen vormen. Aan meerdere personen werd verdere begeleiding aangeboden.
- Dat de vraag voor verwijzing naar een gerechtelijke instantie zo laag ligt, is vooral te verklaren door het geringe aantal feiten dat volgens de toenmalige regels van justitie niet is verjaard. In 61 % van de gevallen gaat het immers om feiten die zich meer dan 30 jaar geleden hebben voorgedaan en de helft van de daders zijn op het moment van de melding reeds overleden.
- Op het moment van deze rapportering (juli 2021) zijn nog 15 van de 59 dossiers niet volledig afgerond. Slechts 1 slachtoffer heeft het contact met het opvangpunt verbroken tijdens de behandeling van zijn gemeld probleem.
- Aan 22 van de 44 reeds afgesloten dossiers werden financiële tegemoetkomingen uitbetaald. De bedragen situeren zich voor 2 personen tussen 1.000 en 2.500 euro, voor 3 personen tussen 2.500 en 5.000 euro, voor 8 personen tussen 5.000 en 10.000 euro, voor 1 persoon tussen 10.000 en 15.000 euro, voor 7 personen tussen 20.000 en 25.000 euro en voor 1 persoon boven de 25.000 euro.

Verdere opvang in de toekomst

Vanaf 2021 worden de tien opvangpunten vervangen door twee gemeenschappelijke opvangpunten voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een pastorale context, een voor de Nederlandstalige en een voor de Franstalige bisdommen en congregaties.

Het opvangpunt, onder leiding van een coördinator, bestaat uit leden met diverse professionele ervaringen in de geestelijke gezondheidszorg, de burgerrechtelijke en kerkrechtelijke regelgeving en de maatschappelijke dienstverlening. Elk bisdom en de Unies van congregaties en religieuze orden hebben een vertegenwoordiger in het opvangpunt.

De leden van het opvangpunt voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een pastorale context werken samen in multidisciplinair verband. Ze zijn gehouden aan de regels van de deontologische zwijgplicht. Ze verrichten hun werkzaamheden onafhankelijk van de betreffende bisschop of religieuze overste.

De opvangpunten voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een pastorale context kunnen steeds beroep doen op de voorzitter (Prof. Dr. Manu Keirse) en de secretaris (Mgr. Herman Cosijns) van de 'Stichting Dignity', een stichting van openbaar nut die werd opgericht om de Kerk (de bisschoppen en hogere oversten van congregaties en religieuze orden) te vertegenwoordigen in zaken van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Ze kan voorstellen van gepaste herstelmaatregelen doen namens de Kerk, uiteraard steeds vanuit het gezichtspunt van de slachtoffers.

Verbonden met het gemeenschappelijke opvangpunt beschikken elk bisdom en Unie van congregaties en religieuze orden over een lokaal aanspreekpunt voor meldingen van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context. Elk aanspreekpunt bestaat uit een contactpersoon met een of meerdere medewerkers. Het aanspreekpunt handelt altijd in nauw overleg met het gemeenschappelijke opvangpunt.

Iedere persoon, ongeacht zijn of haar leeftijd, die recent of in het verleden het slachtoffer was van seksueel misbruik in een pastorale relatie kan zich tot het gemeenschappelijke opvangpunt wenden. Die mogelijkheid geldt ook voor wie getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik in een pastorale relatie. Zij geldt eveneens voor wie een ernstig of gegrond vermoeden van dergelijke feiten heeft.

De melding kan zowel gaan over laakbare feiten, gedragingen of uitspraken, als over de manier waarop kerkelijke verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen al of niet verjaard zijn. Het kan feiten betreffen waarvan het slachtoffer of de dader al zijn overleden.

Slachtoffers die nog geen erkenning kregen raden we aan om zich te melden. Om te overleven of om hun relaties niet te belasten, kunnen slachtoffers gedurende een heel lange tijd ervoor kiezen om te zwijgen. Maar blijven zwijgen kan een verwoestende werking hebben, zolang men niet uitspreekt wat aan het licht moet komen, om eindelijk genezing en heling te vinden.

Hoe het centrale infopunt en/of een lokaal aanspreekpunt bereiken?

Het Centraal Infopunt is bereikbaar op

T 02 507 05 93 en via het e-mailadres: info.misbruik@kerknet.be voor de Nederlandstaligen, en op T 02.507.05.93 en via het e-mailadres info.abus@catho.be voor de Franstaligen.

De lokale aanspreekpunten worden hieronder vermeld.

Ze zijn ook te vinden op internet, zowel op de diocesane site als op Kerknet.

- aanspreekpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.brugge@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.gent@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.urv@kerknet.be (voor de Nederlandstalige religieuzen)
- pointdecontactabus.malines-bruxelles@catho.be
- pointdecontactabus.liege@catho.be
- kontaktmissbrauch.luettich@catho.be
- pointdecontactabus.namur@catho.be
- pointdecontactabus.tournai@catho.be
- pointdecontactabus.coreb@catho.be (pour la conférence des religieuses/religieux en Belgique (COREB))

De bisschoppen referent: mgr. **Johan Bonny** en mgr. **Guy Harpigny**.

Brussel, maandag 13 september 2021

Voor meer informatie omtrent dit jaarrapport

Manu Keirse, voorzitter Dignity

GSM: 0475 90 90 37

E-mail: emmanuel.keirse@kuleuven.be

3.4 SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN IN DE KATHOLIEKE KERK VAN BELGIË 01/07/2021 - 30/06/2022

Sinds 2012, het jaar waarin tien opvangpunten werden opgericht voor slachtoffers van seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie, heeft de Kerk in België zich vorgenommen jaarlijks te rapporteren over de gemelde feiten van misbruik in de voorbije periode. De bedoeling is zowel het nastreven van een transparant beleid, waar niets meer onder de mat wordt geveegd, als ook een uitnodiging naar slachtoffers uit het verleden, die nog steeds in stilte lijden, om zich te melden. We brengen even in herinnering dat de bedoeling was om via die opvangpunten alles in het werk te stellen om, in uitdrukkelijk overleg met de slachtoffers, tot gepaste herstelmaatregelen te komen voor verjaarde feiten, die niet meer voor de gewone rechtbank kunnen worden beslecht. Vanaf 2021 zijn de tien opvangpunten vervangen door twee gemeenschappelijke opvangpunten voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context, een voor de Nederlandstalige en een voor de Franstalige bisdommen en congregaties.

In dit rapport willen we verslag uitbrengen van de meldingen tussen 1/7/2021-30/6/2022. Over de meldingen in de vorige jaren werd uitvoerig gerapporteerd in februari 2019 in een overzichtsrapport (Seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie in de Katholieke Kerk in België. Naar een coherent beleid. 1995-2017), alsook in de rapporten van 2020 (meldingen in 2018-2019), van 2021 (meldingen tot 30 juni 2021). Deze rapporten zijn op de website van de Kerk (<https://www.kerknet.be/seksueel-misbruik-melden>) beschikbaar.

Aantal aangemelde slachtoffers

In de periode 1/7/2021-30/6/2022 werden 86 nieuwe meldingen geregistreerd, waardoor het totaal aantal meldingen sinds de oprichting van de opvangpunten op 717 komt. Daarnaast waren er in het verleden ook nog 628 meldingen bij het Centrum voor Arbitrage, dat van tijdelijke duur was (2012- 2015).

Het aantal meldingen (86) is duidelijk meer dan in de periode 2016-2017 waar we slechts 8 meldingen noteren, in de periode 2018-19 waar we in een periode van twee jaar 64 meldingen noteren en in de periode 1/1/2020-30-6-2021 waar we in een periode van anderhalf jaar 59 meldingen noteren.

Wat is de verklaring van die stijging van het aantal meldingen over verjaarde feiten? We hebben steeds gesteld dat het heel veel vraagt van slachtoffers om met hun leed naar buiten te komen. Het bespreekbaar maken van wat tot nu toe onuitspreekbaar was, dompelt ze soms weer diep in de pijn, het verdriet en de boosheid om wat ze is aangedaan. Sommigen hebben een concrete aanleiding nodig. De recente onthullingen in Frankrijk en enkele andere landen en de berichtgeving in de media hieromtrent kan voor sommigen de duw in de rug zijn die ze nodig hebben gehad.

Meldingen in dit voorbije jaar

- 50 van de meldingen (58 %) komen uit het Nederlandse taalgebied en 36 (42 %) uit het Franse taalgebied. Er is een verschuiving merkbaar in de verhouding van het aantal meldingen tussen het Nederlandstalig en het Franstalig gewest. Waar de verhouding vroeger ongeveer 80 % Nederlandstalig en 20 % Franstalig was, is het nu een verhouding van 60-40. Dat ondersteunt misschien de veronderstelling dat de problematiek die in Frankrijk aan het licht is gekomen als catalysator heeft gewerkt.
- 68 van de meldingen (79 %) gebeuren door het slachtoffer zelf, 6 worden gemeld door familieleden van het slachtoffer en 11 worden door andere instanties gemeld. Een van de feiten wordt door de dader gemeld. Dit gegeven is consistent in de tien jaar van de werking.
- 66 van de slachtoffers (77 %) zijn op het moment van de melding ouder dan 40 jaar en 25 (29 %) zelfs ouder dan 60 jaar. Eén slachtoffer is op het moment van de melding beneden de 18 jaar en vier tussen 18 en 20 jaar. 15 slachtoffers vallen op het moment van de melding in de categorie 20-40 jaar. Bij twee van de meldingen is het slachtoffer overleden en werd de melding door een derde gedaan.
- 58 slachtoffers (67 %) zijn mannelijk en 28 (33 %) vrouwelijk. De daders zijn op twee na allen mannen. In de vorige periodes was 5 % van de daders vrouw.

- 69 slachtoffers (80 %) waren jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 14 (16 %) zelfs jonger dan 10 jaar. 17 slachtoffers waren ouder dan 18 jaar op het moment van de feiten, waarvan 12 ouder dan 21 jaar. Uitzonderlijk in het vorig jaarrapport waren toen maar 59 % van de slachtoffers jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten. De gegevens in dit rapport liggen meer in de richting van wat we gemiddeld vaststellen.
- 65 van de gemelde feiten (76 %) hebben zich meer dan 30 jaar geleden voorgedaan en 32 (37 %) zelfs meer dan 50 jaar geleden. 15 (17 %) feiten dateren van de laatste 20 jaar, waar dit in het vorig rapport, 30 % was, maar 18 feiten. In de vroegere rapporteringen ging het meestal om minder dan 8 % meldingen van feiten uit de laatste 20 jaar.
- De daders waren priesters of religieuzen, met uitzondering van 5 pastoraal aangestelden. Waar nauwkeurige gegevens over de dader bekend zijn (in 82 % van de meldingen) zijn 64 % van de daders reeds overleden op het moment van de melding van het misbruik. De leeftijd van de andere daders is op het moment van de melding: 1 jonger dan 40 jaar, 11 tussen 40 en 60 jaar, 4 tussen 60 en 70 jaar en 10 boven de 70 jaar.
- In 40 gevallen (47 %) deden de feiten zich voor in een school en 20 (24 %) in een parochie. Bij 3 van de slachtoffers deed het misbruik zich voor tijdens hun periode als misdienaar, bij twee slachtoffers in de sector van de zorgverlening, bij 3 in de jeugdbeweging en 17 in andere diverse contexten.
- Waar het gaat om feiten van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden de meldingen geclassificeerd in vier rubrieken. Op basis van deze classificatie wordt ook de hoogte van de eventuele financiële tegemoetkoming bepaald.
- 19 situaties worden geklasseerd in *categorie 1*: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer. Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.
- 48 situaties worden geklasseerd in *categorie 2*: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde.
- 18 situaties worden geklasseerd in categorie 3: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd
- 4 situaties worden geklasseerd in categorie 4: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt.

- Het totaal aantal komt hier op 89 omdat enkele slachtoffers meerdere vormen van grensoverschrijdend gedrag hebben gemeld.
- Aan 28 gevallen werden financiële tegemoetkomingen uitbetaald. De bedragen situeren zich voor 1 persoon tussen 1.000 en 2.500 euro, voor 6 personen tussen 2.500 en 5.000 euro, voor 6 personen tussen 5.000 en 10.000 euro, voor 2 personen tussen 10.000 en 15.000 euro, voor 7 personen tussen 20.000 en 25.000 euro.
- Slachtoffers kunnen ook andere dan financiële maatregelen wensen. Tal van slachtoffers brachten meerdere verwachtingen of herstelmaatregelen ter sprake. Er zijn drie verwachtingen die het sterkst doorwegen: de vraag naar een gesprek als vorm van erkenning (50 van de 86 of 58 %), de vraag naar een ontmoeting met de verantwoordelijke van de congregatie of het bisdom waartoe de overleden dader behoorde op het moment van de feiten (28 van de 86 of 32 %) en de vraag naar begeleiding (29 van de 86 of 34%). Slechts 3 personen vragen een ontmoeting met de dader. 13 dossiers werden doorverwezen naar justitie omdat de verjaring van de feiten niet duidelijk was of omdat de nog levende dader een risico zou kunnen vormen. Aan meerdere personen werd verdere begeleiding aangeboden. Sommige mensen willen enkel een melding doen en vragen geen verdere actie meer.
- Dat de vraag voor verwijzing naar een gerechtelijke instantie zo laag ligt, is vooral te verklaren door het geringe aantal feiten dat volgens de toenmalige regels van justitie niet is verjaard. In 76 % van de gevallen gaat het immers om feiten die zich meer dan 30 jaar geleden hebben voorgedaan en 64 % van de daders zijn op het moment van de melding reeds overleden.
- Op het moment van deze rapportering (juli 2022) zijn 12 dossiers nog niet volledig afgerond. 4 slachtoffers hebben het contact met het opvangpunt verbroken tijdens de behandeling van het gemeld probleem.

Verdere opvang in de toekomst

Elke persoon, ongeacht de leeftijd, die recent of in het verleden slachtoffer, familie van een slachtoffer, getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik of van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van een minderjarige of kwetsbare persoon kan zich tot het hieronder vermelde centrale infopunt of tot een lokaal aanspreekpunt richten. Het betreft elke klacht inzake seksueel grensoverschrijdend gedrag, gesteld door een persoon met een pastorale functie of taak of een persoon behorend tot de katholieke Kerk.

De melding kan zowel gaan over feiten, gedragingen of uitspraken als over de manier waarop verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen verjaard of niet-verjaard zijn. Het kan ook feiten betreffen waarvan het slachtoffer reeds is overleden. Ook wie kennis heeft of een redelijk vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen raden wij aan dit te melden aan het opvangpunt. Je kan verder onrecht voorkomen voor potentiële slachtoffers door verantwoordelijkheid te nemen voor tijdige melding.

Slachtoffers die nog geen erkenning kregen raden we aan om zich te melden. Om te overleven of om hun relaties niet te belasten, kunnen slachtoffers gedurende een heel lange tijd ervoor kiezen om te zwijgen. Blijven zwijgen kan een verwoestende werking hebben, zolang je niet uitspreekt wat aan het licht moet komen, om eindelijk genezing en heling te vinden.

De opvangpunten kunnen ook voor niet verjaarde feiten het slachtoffer helpen om klacht neer te leggen bij de gerechtelijke instanties.

De opvangpunten kunnen steeds beroep doen op de voorzitter (Prof. Dr. Manu Keirse) en de secretaris (Mgr. Herman Cosijns) van de 'Stichting Dignity', een stichting van openbaar nut die werd opgericht om de Kerk (de bisschoppen en hogere oversten van congregaties en religieuze orden) te vertegenwoordigen in zaken van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Ze kan, namens de Kerk, gepaste herstelmaatregelen voorstellen uiteraard steeds vertrekkend vanuit de belevingen en de verwachtingen van het slachtoffer.

Hoe bereik je het centrale infopunt voor meldingen van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen en/of een lokaal aanspreekpunt?

Het Centraal Infopunt is bereikbaar op
02 507 05 93 en via info.misbruik@kerknet.be voor de Nederlandstaligen
info.abus@catho.be voor de Franstaligen

De lokale aanspreekpunten worden hieronder vermeld. Ze zijn ook te vinden op Kerknet

- <https://www.kerknet.be/seksueel-misbruik-melden> en op Cathobel
- <https://www.cathobel.be/eglise-en-belgique/la-conference-des-eveques/abus-sexuels-dans-leglise/> en op de internetsite van ieder bisdom.
- aanspreekpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.brugge@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.gent@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.urv@kerknet.be (voor de Nederlandstalige religieuzen)
- pointdecontactabus.malines-bruxelles@catho.be
- pointdecontactabus.liege@catho.be (francophone)
- kontaktmissbrauch.luetlich@catho.be (deutsch)
- pointdecontactabus.namur@catho.be
- pointdecontactabus.tournai@catho.be
- pointdecontactabus.coreb@catho.be (voor de Franstalige religieuzen)

Voor meer info omtrent dit jaarrapport:

Manu Keirse, voorzitter Dignity, 0475 90 90 37 - emmanuel.keirse@kuleuven.be

3.5 SEKSUEEL MISBRUIK VAN MINDERJARIGEN IN DE KATHOLIEKE KERK VAN BELGIË 01/07/2022 - 30/06/2023

Sinds 2012, het jaar waarin tien opvangpunten werden opgericht voor slachtoffers van seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie, heeft de Kerk in België zich vorgenommen jaarlijks te rapporteren over de gemelde feiten van misbruik. De bedoeling is zowel het nastreven van een transparant beleid, waar niets meer onder de mat wordt geveegd, alsook een uitnodiging naar slachtoffers uit het verleden, die nog steeds in stilte lijden, om zich te melden. We brengen even in herinnering dat de bedoeling was om via die opvangpunten alles in het werk te stellen om, in uitdrukkelijk overleg met de slachtoffers, tot gepaste herstelmaatregelen te komen voor verjaarde feiten, die niet meer voor de gewone rechtbank kunnen worden beslecht, of voor feiten die volgens de rechtbank niet voldoende kunnen worden bewezen, maar volgens de bevindingen van het kerkelijk opvangpunt voldoende geloofwaardig zijn.

Vanaf 2021 zijn de tien opvangpunten vervangen door twee gemeenschappelijke opvangpunten voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context, een voor de Nederlandstalige en een voor de Franstalige bisdommen en congregaties.

In dit rapport willen we verslag uitbrengen van de meldingen tussen 1/7/2022-30/6/2023. Over de meldingen in de vorige jaren werd uitvoerig gerapporteerd in februari 2019 in een overzichtsrapport (Seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie in de Katholieke Kerk in België. Naar een coherent beleid. 1995-2017), alsook in de rapporten van 2020 (meldingen in 2018-2019), van 2021 (meldingen tot 30 juni 2021) en van 2022 (meldingen 1 juli 2021 – 30 juni 2022).

Deze rapporten zijn op de website van de Kerk (<https://www.kerknet.be>) beschikbaar.

In de periode 1/7/2022-30/6/2023 werden 47 nieuwe meldingen geregistreerd, waardoor het totaal aantal meldingen sinds de oprichting van de opvangpunten op 764 komt. Daarnaast waren er in het verleden ook nog 628 meldingen bij het Centrum voor Arbitrage, dat van tijdelijke duur was (2012-2015). Het totaal aantal meldingen is dus 1392. Het aantal

meldingen (47) is aanmerkelijk minder dan in de periode 2021-2022 waar we 86 nieuwe meldingen noteren.

Het groter aantal meldingen over verjaarde feiten in de vorige periode hebben we toen geïdentificeerd vanuit de onthullingen in Frankrijk en enkele andere landen en de berichtgeving in de media hieromtrent in deze periode. Dat kan voor sommigen de duw in de rug zijn die ze nodig hebben om eindelijk met hun melding te komen. Het vraagt immers heel veel van slachtoffers om met hun leed naar buiten te komen. Het bespreekbaar maken van wat tot nu toe onuitspreekbaar was dompelt ze soms weer diep in de pijn, het verdriet en de boosheid om wat ze is aangedaan. Sommigen hebben een concrete aanleiding nodig.

Wat kunnen we zeggen over de meldingen in dit voorbije jaar

- Van de nieuwe meldingen komen er 16 (34 %) uit het Nederlandse taalgebied en 31 (66 %) uit het Franse taalgebied. De verschuiving in de verhouding van het aantal meldingen tussen het Nederlandstalig en het Franstalig gewest die we vorig jaar hebben vastgesteld zet zich blijkbaar verder door. Waar de verhouding vroeger ongeveer 80 % Nederlandstalig en 20 % Franstalig was, komen nu een meerderheid van de meldingen uit het Franstalig landsgedeelte. Het zou dus inderdaad zo kunnen zijn dat de problematiek die in Frankrijk aan het licht is gekomen als katalysator heeft gewerkt. Het gegeven dat er in het verleden steeds meer meldingen waren uit het Nederlandse taalgebied dan uit het Franstalig landsgedeelte is te verklaren omdat er in het Nederlandstalig landsgedeelte meer priesters werkzaam waren in scholen en jeugdbewegingen.
- 38 (81 %) van de meldingen gebeuren door het slachtoffer zelf, 1 wordt gemeld door familieleden van het slachtoffer en 7 worden door andere instanties gemeld. Eén van de feiten wordt door de dader zelf gemeld. Dit gegeven is consistent in de tien jaar van de werking.
- 36 (77 %) van de slachtoffers zijn op het moment van de melding ouder dan 40 jaar en 19 (40 %) zelfs ouder dan 60 jaar. Twee slachtoffers zijn op het moment van de melding beneden de 18 jaar en 8 tussen 20 en 40 jaar. Eén slachtoffer is overleden en de melding wordt door een derde gedaan.
- 27 (57 %) slachtoffers zijn mannelijk en 20 (43 %) vrouwelijk. De daders zijn op één na allen mannen.
- 32 (68 %) slachtoffers waren jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 5 (11 %) zelfs jonger dan 10 jaar. 15 slachtoffers waren ouder dan 18 jaar op het moment van de feiten, waarvan 14 ouder dan 21 jaar. Er is een verschuiving naar een hogere leeftijd van de slachtoffers op het moment van de feiten. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat de opvangpunten zich niet enkel meer beperken tot hulp aan minderjarige slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar ook personen die zich op het moment van de feiten in een kwetsbare positie bevonden.

- 30 (64 %) van de gemelde feiten hebben zich meer dan 30 jaar geleden voorgedaan en 21 (45 %) zelfs meer dan 40 jaar geleden. Dertien (28 %) feiten dateren van de laatste 20 jaar. We stellen vast dat in de laatste drie jaar een hoger percentage feiten (daarom niet meer in aantal) uit de laatste 20 jaar worden gemeld. Deze meer recente feiten bedragen vooral meldingen van kwetsbare volwassenen en vergen een ander soort opvang en begeleiding.
- De daders waren priesters of religieuzen, met uitzondering van twee pastoraal aangestelden en één verantwoordelijke van een christelijke instelling. Waar nauwkeurige gegevens over de dader bekend zijn (in 89 % van de meldingen) zijn 57 % van de daders reeds overleden op het moment van de melding van het misbruik. De leeftijd van de andere daders is op het moment van de melding: 1 jonger dan 40 jaar, 5 tussen 40 en 60 jaar, 2 tussen 60 en 70 jaar en 10 boven de 70 jaar.
- In elf (23 %) gevallen deden de feiten zich voor in een school en twaalf (25 %) in een parochie. Bij 3 van de slachtoffers deed het misbruik zich voor tijdens hun periode als misdienaar, bij 1 slachtoffer in de sector van de zorgverlening, bij 6 (12 %) in de jeugdbeweging en 14 (30 %) in andere diverse contexten.
- Waar het gaat om feiten van seksueel grensoverschrijdend gedrag werden de meldingen geclassificeerd in vier rubrieken. Op basis van deze classificatie wordt ook de hoogte van de eventuele financiële tegemoetkoming bepaald. Deze classificatie is gebaseerd op de Belgische rechtspraak en kwam er op advies van de Bijzondere Parlementaire Onderzoekscommissie en de experts inzake arbitrage. De Kerk heeft ze dus niet zelf bepaald.
- 10 situaties worden geklasseerd in categorie 1: Aanranding van de eerbaarheid zonder geweld of bedreiging gepleegd op het slachtoffer: financiële compensatie tot maximum 2.500 euro. Wanneer het slachtoffer op het ogenblik van de feiten onder de volle leeftijd van 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, valt hij onder categorie 2.
- 24 situaties worden geklasseerd in categorie 2: Aanranding van de eerbaarheid met geweld en bedreiging of waarbij er een vermoeden van geweld of bedreiging wordt aangenomen wanneer de minderjarige op het ogenblik van de feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde: financiële compensatie tot maximum 5.000 euro.
- 11 situaties worden geklasseerd in categorie 3: Verkrachting, meer bepaald feiten van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een minderjarige die daar niet in toestemde, waarbij in rekening wordt gebracht dat als de minderjarige op het ogenblik van de (eerste) feiten onder de volle 16 jaar was of een bijzondere kwetsbaarheid vertoonde, hij geacht wordt niet te hebben toegestemd: financiële compensatie tot maximum 10.000 euro.
- 2 situaties worden geklasseerd in categorie 4: Feiten van de voorgaande categorieën die, gezien de ernst, de uitzonderlijke langdurigheid of de bijzondere omstandigheden van het seksueel misbruik, als uitzonderlijk dienen te worden beschouwd en die geleid hebben tot een aantoonbare buitengewone schade waarvan het causaal verband met het seksueel misbruik bewezen wordt: financiële compensatie tot maximum 25.000 euro.
- Slachtoffers kunnen ook andere dan financiële maatregelen wensen. Tal van slachtoffers brachten meerdere verwachtingen of herstelmaatregelen ter sprake. Er zijn drie

verwachtingen die het sterkst doorwegen: de vraag naar een gesprek als vorm van erkenning (38 van de 47 of 81 %), de vraag naar een ontmoeting met de verantwoordelijke van de congregatie of het bisdom waartoe de overleden dader behoorde op het moment van de feiten (13 van de 47 of 28 %) en de vraag naar begeleiding (31 van de 47 of 66 %). Slechts één persoon vraagt een ontmoeting met de dader. 7 dossiers werden doorverwezen naar justitie omdat de verjaring van de feiten niet duidelijk was of omdat de nog levende dader een risico zou kunnen vormen. Drie personen vragen naar bemiddeling. Aan meerdere personen werd verdere begeleiding aangeboden. Twee personen willen enkel een melding doen en vragen geen verdere actie meer.

- Dat de vraag voor verwijzing naar een gerechtelijke instantie zo laag ligt, is vooral te verklaren door het groot aantal feiten dat volgens de toenmalige regels van justitie is verjaard. In 64 % van de gevallen gaat het immers om feiten die zich meer dan 30 jaar geleden hebben voorgedaan en de helft (24) van de daders zijn op het moment van de melding reeds overleden.
- Op het moment van deze rapportering (juli 2023) zijn nog 17 dossiers niet volledig afgerond. 6 slachtoffers hebben het contact met het opvangpunt verbroken tijdens de behandeling van hun dossier.
- Aan 23 slachtoffers werden financiële tegemoetkomingen uitbetaald. De bedragen situeren zich voor 7 personen tussen 2.500 en 5.000 euro, voor 6 personen tussen 5.000 en 10.000 euro, voor 3 personen tussen 10.000 en 15.000 euro, voor 1 persoon tussen 15.000 en 20.000 euro, voor 6 personen tussen 20.000 en 25.000 euro.

Verdere opvang in de toekomst

Elke persoon, ongeacht de leeftijd, die recent of in het verleden slachtoffer, familie van een slachtoffer, getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik of van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van een minderjarige of kwetsbare persoon in een pastorale relatie kan zich tot het hieronder vermelde centrale infopunt of tot een lokaal aanspreekpunt richten. Het betreft elke klacht inzake seksueel grensoverschrijdend gedrag, gesteld door een persoon met een pastorale functie of taak of een priester, diaken of religieus behorend tot de Katholieke Kerk.

De melding kan zowel gaan over feiten, gedragingen of uitspraken als over de manier waarop verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen verjaard of niet-verjaard zijn. Het kan ook feiten betreffen waarvan het slachtoffer reeds is overleden. Ook wie kennis heeft of een redelijk vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van minderjarigen en kwetsbare personen is geboden om dit te melden aan het opvangpunt. Wanneer voor minderjarigen de feiten niet zijn verjaard en wanneer de dader nog in leven is en dus mogelijks nog andere slachtoffers kan maken zal het opvangpunt steeds samenwerken met de gerechtelijke instanties. Je kan verder onrecht voorkomen voor potentiële slachtoffers door verantwoordelijkheid te nemen voor een tijdige melding.

Slachtoffers die nog geen erkenning kregen, raden we aan om zich te melden. Om te overleven of om hun relaties niet te belasten, kunnen slachtoffers gedurende een heel lange tijd ervoor kiezen om te zwijgen. Blijven zwijgen kan een verwoestende werking hebben, zolang je niet uitspreekt wat aan het licht moet komen om eindelijk genezing en heling te vinden.

De opvangpunten kunnen steeds beroep doen op de voorzitter (Prof. Dr. Manu Keirse) en de secretaris (Mgr. Herman Cosijns) van de 'Stichting Dignity', een stichting van openbaar nut die werd opgericht om de Kerk (de bisschoppen en hogere oversten van congregaties en religieuze orden) te vertegenwoordigen in zaken van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Ze kan, namens de Kerk, gepaste herstelmaatregelen voorstellen, uiteraard steeds vertrekkend vanuit de belevingen en de verwachtingen van het slachtoffer.

Het beleid dat sinds 2012 door de Belgische Kerk is uitgebouwd voor de erkenning van slachtoffers van seksueel misbruik in pastorale relaties is volledig in de lijn met de recente richtlijnen door Paus Franciscus in het Vaticaan uitgevaardigd voor de Wereldkerk in zijn apostolische brief in de vorm van een motu proprio *Vos estis lux mundi* van 25 maart 2023.

Hoe bereik je het gemeenschappelijk opvangpunt ?

Via het Centraal Infopunt dat telefonisch bereikbaar is op 02 507 05 93 tijdens de kantoor-uren of door een e-mail te sturen naar:

- info.misbruik@kerknet.be voor de Nederlandstaligen en
- info.abus@catho.be voor de Franstaligen.

Via de lokale aanspreekpunten:

- aanspreekpuntmisbruik.antwerpen@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.brugge@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.gent@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.hasselt@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.mechelen-brussel@kerknet.be
- aanspreekpuntmisbruik.urv@kerknet.be (voor de Nederlandstalige religieuzen)
- pointdecontactabus.malines-bruxelles@catho.be
- pointdecontactabus.liege@catho.be (francophone)
- kontaktmissbrauch.luettich@catho.be (Deutsch)
- pointdecontactabus.namur@catho.be
- pointdecontactabus.tournai@catho.be
- pointdecontactabus.coreb@catho.be (voor de Franstalige religieuzen)

Voor verdere informatie omtrent dit jaarrapport kan u terecht bij
Manu Keirse, voorzitter Dignity,
GSM: 0475 90 90 37
E-mail: emmanuel.keirse@kuleuven.be

HOOFDSTUK 4

Wat doet de Kerk voor de slachtoffers
van het seksueel misbruik
(1997-2023) ?

HOOFDSTUK 4

4

WAT DOET DE KERK VOOR DE SLACHTOFFERS VAN HET SEKSUEEL MISBRUIK (1997-2023) ?

Oprichting door de Belgische bisschoppen van 2 contactpunten (Nederlandstalig en Franstalig) voor melding seksueel misbruik in een pastorale relatie (1997)

De oprichting van deze contactpunten moet gezien worden in het kader van de “post-Dutroux”-periode, de eerste meldingen over misbruik in een kerkelijke context en de eerste huiszoeken en rechtszaken in dat verband.

Het voornaamste doel van de contactpunten is de slachtoffers die zich aanbieden, te helpen. Er wordt ruime ruchtbaarheid aan gegeven bovenaan de diocesane bladzijden van Kerk&Leven en ook in de eigen publicaties van de bisdommen.

De personen die meewerken zijn leken – mannen en vrouwen – met professionele competentie op juridisch, medisch of psychologisch vlak. Twee onafhankelijke leken zijn tweemaal per week op vaste tijdstippen telefonisch bereikbaar om klachten te ontvangen.

Het eerste doel is de melder te helpen door te luisteren naar zijn klacht en te achterhalen wat hij wenst. Wil hij alleen zijn verhaal kwijt en verder anoniem blijven, dan wordt dit gerespecteerd. Wie juridische stappen wil ondernemen, wordt vrijblijvend geholpen met nuttige adressen (juridische adviseurs). Bij ernstige feiten wordt steeds geadviseerd om klacht neer te leggen bij de gerechtelijke instanties, dit om te vermijden dat er nog nieuwe slachtoffers gemaakt worden. Wenst het slachtoffer rechtstreeks contact met de bisschop, de kardinaal of een andere overste, dan wordt dit georganiseerd.

Vaak wordt het slachtoffer verwezen naar deskundige hulp. Er komen in totaal 110 telefonische oproepen binnen tussen 1997-1999, waarvan 33 over juridisch verjaarde feiten van seksueel misbruik bij kinderen.

Vervanging van de 2 contactpunten door de “commissie-Halsberghe” voor behandeling van klachten van seksueel misbruik in een pastorale relatie (2000)

In januari 2000 wordt de **Interdiocesane commissie voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik in pastorale relaties**. Deze commissie wordt opgericht omdat al vrij snel blijkt dat het, naast de ingestelde contactpunten en de telefoonlijn, nuttig is concretere maatregelen te treffen om seksueel misbruik te behandelen. Dit gebeurt ook naar het voorbeeld van soortgelijke commissies in het buitenland.

De commissie beoogt de materiële feiten te doen toegeven. Dat gebeurt, ten eerste, door de erkenning van de schade die de slachtoffers werd berokkend en, ten tweede, door herstel van de schade “in al haar vormen”. Een ander luik bestaat erin om, in de mate van het mogelijke, te voorkomen dat dergelijke feiten zich opnieuw voordoen. Via affiches in kerken, advertenties en reclamespots wordt het bestaan van de commissie kenbaar gemaakt.

Eremagistraat Godelieve Flament-Halsberghe zit zowel de Nederlandstalige als de Franstalige kamer voor. Uiteindelijk dient ze zelf het ontslag van “haar” commissie in (25/02/2009).

Mevrouw Halsberghe heeft gedurende 8 jaar 33 dossiers behandeld. In de bijzondere Kamercommissie (2010-2011) heeft Mgr. Luysterman uitgelegd dat bisschoppen daarnaast een aantal dossiers zelf konden behandelen als het slachtoffer zich tot hen had gewend en er geen verdere moeilijkheden rezen.

Commissie-Adriaenssens (2009)

In 2009-2010 wordt professor Peter Adriaenssens (KULeuven) bereid gevonden om de Interdiocesane commissie te heroriënteren en te laten doorstarten.

Een telefonisch contactpunt is voor iedereen bereikbaar. Hier wordt op de eerste plaats het verhaal van de slachtoffers beluisterd. Zo nodig wordt doorverwezen naar verdere deskundige bijstand, op juridisch, medisch, psychologisch en/of sociaal vlak.

Na het beëindigen van de eerste opvang, het doorverwijzen naar dienstverlening of bijstand, en het treffen van de eerste dringende maatregelen door de bevoegde kerkelijke overheid, wordt de klacht aanhangig gemaakt bij de Commissie voor verdere behandeling.

Zij formuleert dan voor de bevoegde kerkelijke overheid, in alle vrijheid en onafhankelijkheid, een advies over verdere maatregelen. Uiteraard moeten alle betrokkenen, zowel binnen als buiten de Kerk, steeds handelen in nauwe samenwerking met politie en justitie, telkens wanneer dit gevraagd wordt.

Alle inspanningen van het meldpunt, van de Commissie en van alle betrokkenen moeten erop gericht zijn de heling van de gekwetste personen ten goede te komen, de bewustwording van de ernst van het misbruik bij de dader te vergroten, en in het algemeen de kerkelijke en bredere gemeenschap in de omgang met deze tragische problematiek te versterken.

Deze Commissie-Adriaenssens wordt feitelijk beëindigd door de gerechtelijke inbeslagname van haar dossiers in juni 2010 door de zgn. “operatie-Kelk”. Het eindrapport leert dat in totaal 507 dossiers bij haar aanhangig werden gemaakt.

Oprichting van een bijzondere Kamercommissie (2010)

In de commotie die ontstaat na de vele klachten over seksueel misbruik (in de nasleep van het ontslag van Roger Vangheluwe, op 23 april 2010) wordt op 28 oktober 2010 door de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers een “bijzondere commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk” opgericht. Het opzet van een Bijzondere commissie is om disfuncties bloot te leggen en aanbevelingen te doen voor de toekomst.

Deze commissie organiseert hoorzittingen met alle mogelijke betrokkenen, deskundigen, organisaties, justitie, wetenschappers, ..., en ook met alle bisschoppen en met oversten van orden en congregaties. Ze legt op 31 maart 2011 haar eindrapport voor met een aantal aanbevelingen.

In het rapport wordt aan de kerkelijke overheden het voorstel gedaan concreet vorm te geven aan de bereidheid tot schadevergoeding door mee te werken aan procedures voor een scheidsgerecht (“arbitrage”), dat voldoet aan de vereisten van het Gerechtelijk Wetboek (gelijkheid van de partijen in de aanwijzing van de scheidsrechters, mogelijkheid voor de partijen om ze te wraken als zij over hun onpartijdigheid en onafhankelijkheid gewettigde twijfels hebben, mogelijkheid om tot onderzoekmaatregelen over te gaan, met name expertises).

De bisschoppen gaan akkoord met de hoofdaanbeveling van de commissie, de oprichting van een **Centrum voor Arbitrage**. Dit akkoord ligt volledig in lijn met de inhoud van hun pastorale brief van 19 mei 2010, waarin o.m. gepleit wordt voor maatregelen die tot erkenning en heling kunnen leiden.

Centrum voor Arbitrage (2012-2017)

De bijzondere Kamercommissie richt een Centrum voor Arbitrage op voor verjaarde feiten, onafhankelijk van de Kerk. Tijdens haar vergadering van 14 december 2011 keurde de opvolgingscommissie (van de Kamer) het door de deskundigen opgestelde document goed, waarin zij de krachtlijnen van de arbitrageprocedure uiteenzetten. Tijdens haar vergadering van 18 januari 2012 heeft de opvolgingscommissie tevens het arbitragereglement bekrachtigd.

Dit centrum zal actief zijn tot 06/03/2017. In totaal zullen er 628 meldingen binnenkomen.

Elke persoon die een dossier indient, wordt, na verificatie van de verjaring van de feiten, uitgenodigd om naar de arbitragecommissie te komen. Als de feiten niet verjaard zijn, dient men zich rechtstreeks tot het gerecht te wenden. Tijdens een afspraak van anderhalf uur, in de lokalen van de Koning Boudewijnstichting, beluisteren drie onafhankelijke arbiters, multidisciplinair samengesteld, het slachtoffer in aanwezigheid van iemand van de Stichting Dignity die de katholieke Kerk vertegenwoordigt. De vertegenwoordiger van de Kerk bevestigt aan het slachtoffer dat men gelooft wat hij/zij gezegd heeft, spreekt uit dat deze feiten tegengesteld zijn aan de waarden van de Kerk en biedt excuses aan. Naast excuses biedt de Kerk ook een compensatie aan waarvan het bedrag bepaald wordt door de onafhankelijke arbiters. Daarna kan het slachtoffer opteren voor een verzoening, een bemiddeling of een arbitrage volgens het gerechtelijk wetboek. De Kerk komt hier dus slachtoffers van verjaarde feiten maximaal tegemoet, voorbij wat wettelijk moest en moet.

Ruim 80 % van de slachtoffers kiest voor een verzoening. Indien het slachtoffer akkoord gaat met het voorgestelde bedrag, kan de verzoeningsovereenkomst getekend worden tussen slachtoffer en de Stichting Dignity. In totaal is bijna 3 miljoen EUR aan compensatie uitbetaald geweest. Het Wetenschappelijk Comité van het Centrum heeft een uitgebreid eindverslag gepubliceerd.

Tijdens de voorstelling en bespreking van het wetenschappelijk eindrapport in de opvolgingscommissie, dankten “[...] alle leden van de opvolgingscommissie de leden van het Wetenschappelijk Comité, de vertegenwoordigers van de organen van het Centrum, de vertegenwoordigers van de Koning Boudewijnstichting en (stichting) Dignity, alsook de opeenvolgende ministers van Justitie voor de succesvolle werking van het Centrum. De leden beklemtonen tevens het uitstekende teamwerk in de bijzondere commissie en in de opvolgingscommissie, en stippen aan dat dit dossier wars van levensbeschouwelijke of politieke tegenstellingen ter harte werd genomen.”

Tien opvangpunten (2012-2021)

Naast het instemmen met arbitrage, richten de bisschoppen en hogere oversten op 01/01/2012 ook **tien opvangpunten** op, wat dus een binnenkerkelijk initiatief is. Er komt daarnaast een centraal infopunt (02 507 05 93 tijdens de kantooruren of via info.misbruik@kerknet.be) waar men terecht kan. Het infopunt bezorgt de melding aan het betreffende opvangpunt (één per bisdom en één voor de Nederlandstalige religieuzen en één voor de Franstalige religieuzen).

Iedereen die slachtoffer, getuige, dader of verdachte is of was van seksueel misbruik of grensoverschrijdend gedrag, kan er terecht. Dat geldt ook de slachtoffers die zich al bij de Commissie-Adriaenssens hebben gemeld, en die geen gevolg van hun melding hebben gekregen door de gerechtelijke inbeslagname van hun dossier. Vanuit de opvangpunten wordt samen gezocht naar de gepaste vorm van hulp en wordt deze ook mogelijk gemaakt: erkenning, gesprek met de dader, zijn overste, verdere hulpverlening, eventueel financiële tegemoetkoming. De opvangpunten werken volgens dezelfde criteria als de arbitragecommissie.

Voor niet-verjaarde feiten zal het opvangpunt het slachtoffer steeds aanmoedigen om een melding bij de politie of de gerechtelijke instanties te doen of te laten doen, en hem of haar daarbij begeleiden. Daders die een kerkelijke functie bekleden of lid zijn van een religieuze gemeenschap, moeten zoals andere burgers worden berecht door de gewone rechtscolleges.

Deze opvangpunten rapporteren ook over de meldingen die ze ontvangen, in een geest van transparantie en om slachtoffers die nog in stilte lijden, aan te moedigen zich desgewenst te melden (het meest recente rapport beslaat de periode 01/07/2022-30/06/2023).

Aan professor Manu Keirse (KULeuven) wordt gevraagd hulp te bieden bij het uitwerken van de maatregelen die nodig zijn om tot een geëigend beleid te komen.

Oprichting van een Interdiocesane Commissie voor de bescherming van kinderen en jongeren (2012)

Naast de opvangpunten en de arbitrage, richt de Kerk een Interdiocesane Commissie voor de bescherming van kinderen en jongeren op in 2012, onder leiding van professor Manu Keirse (KULeuven).

Deze commissie wordt opgericht met het oog op een efficiënt en coherent preventiebeleid inzake seksueel misbruik in een pastorale relatie. Ze is samengesteld uit experts van sectoren waar misbruik van kinderen of jongeren zich kan voordoen. De commissie komt twee keer per jaar samen in Brussel en heeft o.a. als taak:

1. de werking van de plaatselijke opvangpunten superviseren
2. beleidsvoorstellen doen met het oog op een betere preventie

3. een optimale samenwerking verzekeren met brede maatschappelijke aanpak
4. structuren en werkvormen detecteren die tot seksueel misbruik kunnen leiden
5. een jaarlijks rapport uitbrengen over de meldingen in de opvangpunten en het gevolg dat eraan gegeven werd
6. initiatieven volgen in andere landen, studie- en ontmoetingsdagen organiseren voor personen die betrokken zijn bij deze problematiek.

“Verborgten verdriet” (2012)

Deze beleidsbrochure van de bisschoppen van België schetst de visie van de Kerk tegenover misbruik die van “zonde naar misdaad” geëvolueerd is.

Ze bevat een globale aanpak (die hoger al grotendeels aan bod kwam), niet zonder eerst een aantal lessen te trekken uit het verleden en de misbruikproblematiek breder te kaderen (schets van de houding tegenover misbruik).

“Van taboe naar preventie” (2014)

De Interdiocesane Commissie voor de bescherming van kinderen en jongeren kreeg onder meer als taak om nieuwe beleidsvoorstellen uit te werken met het oog op een betere preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag in kerkverbonden initiatieven of instellingen.

Er wordt ingezet op geregelde verplichte (na)vorming voor alle benoemden, waarbij telkens ook een slachtoffer het woord dient te krijgen.

Met deze beleidsbrochure richt de Interdiocesane Commissie zich tot iedereen die een pastorale taak of bevoegdheid heeft in de kerkgemeenschap. Ze wil hen aanmoedigen en ondersteunen in alles wat te maken heeft met de preventie van seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag.

De kernthema's zijn regels voor een respectvolle omgang met elkaar; het omgaan met macht en vermijden van onaantastbare posities; het screenen en vormen van kandidaten voor pastorale taken, inclusief de nood aan een bewijs van goed gedrag en zeden; aanwijzingen voor het melden van misbruik (verplicht voor alle medewerkers); de omgang met vertrouwelijkheid en biechtgeheim, met nadruk op de plicht om mensen in gevaar te beschermen; manieren om slachtoffers te ondersteunen; de begeleiding van voormalige daders.

In de bijlagen wordt aandacht besteed aan informatie voor ouders inzake grensoverschrijdend gedrag, en wordt via een verhaal “Hannah zegt nee” een vorm aangereikt om de thematiek met kinderen bespreekbaar te maken.

Beleid ten opzichte van de daders: de Raad van Toezicht (2016)

De beleidsteksten *Verborgten Verdriet* en *Van taboe naar preventie* bevatten een reeks normen en criteria voor de opvolging en begeleiding van vermeende of voormalige daders. Zelfs al zijn ze voor aanvulling of verbetering vatbaar, toch hebben de bisschoppen en hogere oversten zich ertoe verbonden volgens deze normen en criteria te handelen.

Tegenover de dader dienen alle procedures te worden gevolgd op vlak van aangifte bij politie en gerecht. Evenzeer moet rekening worden gehouden met de rechten van de verdediging en het vermoeden van onschuld, zoals bij andere burgers. Een dader die een wijding en een zending in de Kerk heeft ontvangen of geloften van een religieus leven heeft afgelegd, is daarboven ook gebonden door de kerkelijke wetgeving en het kerkelijk strafrecht, dat het optreden van Justitie niet kan doorkruisen.

Afhankelijk van de ernst van de feiten, van de omstandigheden waarin ze werden begaan, van het schuldbesef en van de kans op herhaling, moet uitgemaakt worden of een dader nog een professionele functie kan bekleden of een vrijwillige taak kan uitoefenen. Hij mag nergens in een functie terecht komen waar zijn optreden kan ergeren of kwetsen. Daarnaast moet er ook zorg zijn voor menselijke ondersteuning en vakkundige begeleiding.

Om over hun naleving in afzonderlijke situaties te waken, laten de bisschoppen daarom hun beslissingen qua zorgvuldigheid beoordelen door een Raad van Toezicht (een Franstalige en een Nederlandstalige). Die bestaat uit diverse professionele en maatschappelijke competenties, zonder uit een kerkelijk dienstverband te komen. De beoordeling van de Raad houdt rekening met het burgerlijk en kerkelijk recht, én met beide genoemde beleidsteksten. De Raad kan ook punctuele of meer algemene adviezen formuleren.

Nationale erkennings- en herdenkingsdag (2017)

Op zaterdag 8 april 2017 vindt in de Nationale Basiliek van Koekelberg de nationale erkennings- en herdenkingsdag voor slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk plaats (eerder waren er ook al gelijkaardige initiatieven plaats in Brugge en Antwerpen). Het is een initiatief van slachtoffers van seksueel misbruik en de Werkgroep Mensenrechten in de Kerk (WMK), in samenwerking met kardinaal Jozef De Kesel en de bisschoppen en religieuze oversten van ons land.

Tijdens de plechtigheid wordt het kunstwerk *Esse est Percipi*, “Zijn is waargenomen worden”, van Ingrid Rosschaert onthuld als aandenken aan alle slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk. Zowel slachtoffers als kardinaal De Kesel, mgr. Johan Bonny (bisschop van Antwerpen), mgr. Guy Harpigny (bisschop van Doornik) en andere verantwoordelijken nemen er het woord.

Globaal rapport “Seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie in de katholieke Kerk in België. Naar een coherent beleid.” (2019)

In februari 2019 beraadt paus Franciscus zich samen met de voorzitters van de meer dan honderd katholieke bisschoppenconferenties wereldwijd en met de vertegenwoordigers van de religieuzen, over de verdere aanpak van het seksuele misbruik in de katholieke Kerk.

Een omstandig globaal Belgisch rapport wordt opgesteld onder leiding van professor Manu Keirse, voorzitter van de Interdiocesane Commissie voor de Bescherming van Kinderen en Jongeren. Het rapport wordt overgemaakt aan de Vaticaanse autoriteiten voor het genoemde overleg in Rome. Kardinaal De Kesel kan het zelfs persoonlijk aan Paus Franciscus overhandigen.

Jaarlijks vult een cijfermatige en beschrijvende rapportering over de meldingen bij de opvangpunten (het meest recente rapport beslaat de periode 01/07/2022-30/06/2023) dit globaal rapport aan.

Gedragscode voor wie werkt in de kerk (2019)

De gedragscode die op 26 juni 2019 gepubliceerd wordt door de bisschoppen en hogere oversten, is een uitvloeisel van de beleidsteksten en geldt voor allen die werken in de Kerk, zowel ambtshalve als vrijwillig, met kinderen of jongeren: priesters, religieuzen, diakens en leken-gelovige pastores; pastoraal verantwoordelijken in groepen of bewegingen; verantwoordelijken voor misdienaars, jeugd- of jongerenkoren, plus-werkingen, jongerentochten of -bedevaarten en andere activiteiten met kinderen of jongeren.

Van al wie werkt met kinderen en jongeren in de Kerk verwachten de bisschoppen en de hogere oversten dat zij deze gedragscode kennen en eerbiedigen.

Ze betreft het melden van misbruik, het respecteren van leef- en werkregels, het aansporen tot voortdurende waakzaamheid en het aanbieden/volgen van (na)vorming.

Gemeenschappelijk opvangpunt, Nederlandstalig en Franstalig (2021)

De katholieke Kerk in België richt in 2012 opvangpunten op (zie ook sub 6.) om het leed van de slachtoffers te erkennen en in overleg met hen tot gepaste herstelmaatregelen te komen. Het betreft verjaarde feiten of feiten die volgens de rechtbank niet voldoende bewezen kunnen worden, maar voor het kerkelijk opvangpunt toch voldoende geloofwaardig zijn. In geval van niet-verjaarde feiten wordt uiteraard aangedrongen deze aan het gerecht te melden.

Vanaf 2021 worden de tien opvangpunten vervangen door **(twee) gemeenschappelijke opvangpunten** voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een pastorale context, één voor de Nederlandstalige en één voor de Franstalige bisdommen en congregaties. Iedereen kan er terecht voor melding, erkenning, herstel, een klacht, een luisterend oor of een persoonlijk gesprek. De opvangpunten beantwoorden ook vragen om informatie van slachtoffers van seksueel misbruik of van mensen die hen bijstaan, en zorgen eventueel voor doorverwijzing.

De werking ervan is vastgelegd in een protocol.

Het opvangpunt, onder leiding van een coördinator, bestaat uit leden met diverse professionele ervaringen in de geestelijke gezondheidszorg, de burgerrechtelijke en kerkrechtelijke regelgeving en de maatschappelijke dienstverlening. Elk bisdom en de Unies van congregaties en religieuze orden hebben een vertegenwoordiger in het opvangpunt.

De leden van het opvangpunt voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een pastorale context werken samen in multidisciplinair verband. Ze zijn gehouden aan regels van deontologische zwijgplicht, en verrichten hun werkzaamheden ook onafhankelijk van de betreffende bisschop of religieuze overste.

De opvangpunten voor de melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag in een pastorale context kunnen steeds beroep doen op de voorzitter (professor Manu Keirse) en de secretaris (Mgr. Herman Cosijns) van de 'Stichting Dignity', een stichting van openbaar nut die werd opgericht om de Kerk (de bisschoppen en hogere oversten van congregaties en religieuze orden) te vertegenwoordigen in zaken van grensoverschrijdend seksueel gedrag. Ze kan voorstellen van gepaste herstelmaatregelen doen namens de Kerk, uiteraard steeds vanuit het gezichtspunt van de slachtoffers.

Verbonden met het gemeenschappelijke opvangpunt beschikt elk bisdom en de Unie van congregaties en religieuze orden over **lokale aanspreekpunten** voor meldingen van seksueel misbruik van minderjarigen en kwetsbare personen in een pastorale context. Elk aanspreekpunt bestaat uit een contactpersoon met een of meerdere medewerkers. Het aanspreekpunt handelt altijd in nauw overleg met het gemeenschappelijke opvangpunt.

Iedere persoon, ongeacht zijn of haar leeftijd, die recent of in het verleden het slachtoffer was van seksueel misbruik in een pastorale relatie kan zich tot het gemeenschappelijke opvangpunt wenden. Die mogelijkheid geldt ook voor wie getuige, dader of verdachte was van seksueel misbruik in een pastorale relatie. Zij geldt eveneens voor wie een ernstig of gegrond vermoeden van dergelijke feiten heeft. De melding kan zowel gaan over laakbare feiten, gedragingen of uitspraken, als over de manier waarop kerkelijke verantwoordelijken hiermee zijn omgegaan. De feiten kunnen al of niet verjaard zijn. Het kan feiten betreffen waarvan het slachtoffer of de dader al zijn overleden.

Slachtoffers die nog geen erkenning kregen, worden aangeraden zich te melden (zie ook <https://www.kerknet.be/seksueel-misbruik-melden>).

Godvergeten (2023)

Vierdelige televisiereeks op Canvas, uitgezonden in september 2023 (mogelijkheid om alle afleveringen te herbekijken op de site van de VRT).

De bisschoppen hebben daarover twee verklaringen daarover uitgegeven:

- Eerste reactie van Vlaamse bisschoppen op Canvas-reeks 'Godvergeten' (7 september 2023) en
- 'Godvergeten': bisschoppen willen samen nieuwe stappen zetten | Kerknet (27 september 2023).

Op Kerknet vindt men heel wat vragen en antwoorden die de reeks oproept.

Onderzoekscommissie **(federale) Kamer:**

Parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik, in de Kerk en daarbuiten, met inbegrip van de gerechtelijke behandeling, en de gevolgen op vandaag voor slachtoffers en samenleving (oprichting 19/10/2023).

Bijzondere commissie **Vlaams Parlement:**

Bijzondere commissie voor de evaluatie van de aanpak van seksueel misbruik in de Kerk en in andere gezagsrelaties in het algemeen en van de rol van instellingen en voorzieningen op het terrein van jeugd, welzijn en onderwijs in het bijzonder (oprichting 18/10/2023).

De bijzondere commissie zal geen decreetgevend of controlerend werk verrichten, tenzij de behandeling van een eventueel voorstel van resolutie met de conclusies van de werkzaamheden. De werkzaamheden van de commissie worden afgerond ten laatste tegen einde maart 2024.

Brussel, 28 november 2023.

www.kerknet.be